

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΗΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑ
23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2013

Διεθνής Ομοσπονδία Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (FIDH)

κατά Ελλάδας

Προσφυγή αρ. 72/2011

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, επιτροπή ανεξάρτητων ειδικών που έχει ιδρυθεί σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη ("η Επιτροπή"), κατά τη διάρκεια της 262ης διάσκεψής της, στην οποία συμμετείχαν οι:

κ.κ. Luis JIMENA QUESADA, Πρόεδρος
κα. Monika SCHLACHTER, Αντιπρόεδρος
κ. Πέτρος ΣΤΑΓΚΟΣ, Αντιπρόεδρος
κ. Colm O' CINNEIDE, Γενικός Εισηγητής
κ. Jean-Michel BELORGEY, Γενικός Εισηγητής
Lauri LEPPIK
Rüçhan İŞİK
κα. Jarna PETMAN
κα. Elena MACHULSKAYA
κ. Giuseppe PALMISANO
κα. Karin LUKAS
κα. Eliane CHELMA
κ. Jozsef HADJU
κ. Marcin WUJCZYK

Υποβοηθούμενη από τον κ. Régis BRILLAT, Εκτελεστικό Γραμματέα
Εισαγωγή

- 1) Σύμφωνα με το Άρθρο 8§2 του Πρωτοκόλλου που παρέχεται για ένα σύστημα συλλογικών προσφυγών (εφεξής «το Πρωτόκολλο»), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, μια επιτροπή ανεξάρτητων ειδικών του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη (εφεξής «η Επιτροπή») μεταβιβάζει στην Επιτροπή Υπουργών την έκθεση της¹ επί της Προσφυγής Αρ.72/2011. Η έκθεση συμπεριλαμβάνει την απόφαση επί του παραδεκτού της Επιτροπής (που υιοθετήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2013). Επισυνάπτεται η απόφαση επί του παραδεκτού (που υιοθετήθηκε στις 23 Ιανουαρίου 2013).

- 2) Το Πρωτόκολλο ισχύει από την 1^η Ιουλίου 1998. Επικυρώθηκε από το Βέλγιο, της Κροατία, την Κύπρο, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Φιλανδία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Ολλανδία, τη Νορβηγία, την Πορτογαλία και τη Σουηδία. Επιπροσθέτως, η Βουλγαρία και η Σλοβενία δεσμεύονται από αυτή τη διαδικασία σύμφωνα με το Άρθρο Δ του Αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη του 1996.
- 3) Η διαδικασία της Επιτροπής βασίζεται στους όρους των Κανονισμών της 29^{ης} Μαρτίου 2004 που υιοθετήθηκαν στην 201^η διάσκεψη και αναθεωρήθηκε στις 12 Μαΐου 2005 κατά την 207^η διάσκεψη της, στις 20 Φεβρουαρίου 2009 στην 234^η διάσκεψη της και στις 10 Μαΐου 2011 στη 250^η διάσκεψη της.
- 4) Αναφέρεται ότι σύμφωνα με το Άρθρο 8§2 του Πρωτοκόλλου, η παρούσα έκθεση δεν θα γίνει ευρέως γνωστή μέχρι η Επιτροπή των Υπουργών να υιοθετήσει μια απόφαση, ή όχι αργότερα από τέσσερις μήνες αφού μεταβιβαστεί στην Επιτροπή των Υπουργών, και συγκεκριμένα στις 5 Ιουνίου 2013.

¹ Η Παρούσα έκθεση υπόκειται σε επιμέλεια

Εκφωνούμενη στις 23 Ιανουαρίου 2013

Επί της Έκθεσης της Karin LUCAS,

Ανακοινώνει, μόνο στην Αγγλική γλώσσα ότι σήμερα υιοθετήθηκε η ακόλουθη απόφαση:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- 1) Η προσφυγή κατατέθηκε από τη Διεθνή Ομοσπονδία Ανθρώπων Δικαιωμάτων (FIDH) στη Γραμματεία στις 8 Ιουλίου 2011.
- 2) Η Διεθνής Ομοσπονδία Ανθρώπων Δικαιωμάτων (εφεξής «FIDH») ισχυρίζεται ότι η απόρριψη αποβλήτων στον Ποταμό Ασωπό και οι επακόλουθες επιζήμιες επιδράσεις της μεγάλης κλίμακας περιβαλλοντολογικής ρύπανσης, στην υγεία των ενδιαφερομένων ανθρώπων παραβιάζει το Άρθρο 11 του Χάρτη 1961 (εφεξής «Ο Χάρτης»). Σύμφωνα με τη μηνύτρια οργάνωση, το Ελληνικό Κράτος δεν έχει προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να εξαλείψει ή μειώσει την επιζήμια επίδραση της προαναφερόμενης μόλυνσης της υγείας των ενδιαφερομένων ανθρώπων, και να εξασφαλίσει ότι οι άνθρωποι μπορούν απολαμβάνουν πλήρως το δικαιώματά τους επί της προστασίας της υγείας τους.
- 3) Η προσφυγή κηρύχθηκε παραδεκτή στις 7 Δεκεμβρίου 2011. Σύμφωνα με το Άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, του Πρωτοκόλλου που παρέχεται από ένα σύστημα συλλογικών προσφυγών (εφεξής «το Πρωτόκολλο») και με απόφαση της Επιτροπής επί του παραδεκτού της προσφυγής, στις 16 Δεκεμβρίου 2011, ο Εκτελεστικός Γραμματέας διαβίβασε το κείμενο της απόφασης επί του παραδεκτού στην Ελληνική Κυβέρνηση (εφεξής «η Κυβέρνηση») και την FIDH. Στις 19 Δεκεμβρίου 2011, επίσης έστειλε την απόφαση στα Κράτη Μέλη του Πρωτοκόλλου και τα Κράτη που έχουν προβεί σε δήλωση σύμφωνα με το Άρθρο D παράγραφος 2 του Αναθεωρημένου Χάρτη, και στους οργανισμούς που αναφέρονται στο Άρθρο 27§2 του Χάρτη 1961.
- 4) Σύμφωνα με το Άρθρο 31§1 των Κανόνων της Επιτροπής, η Επιτροπή θέτει προθεσμία έως τις 3 Φεβρουαρίου 2012 για την παρουσίαση των υποβολών επί της ουσίας της προσφυγής. Κατόπιν αιτήματος της Κυβέρνησης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής έδωσε παράταση στην προθεσμία έως τις 16 Μαρτίου 2012. Η προθεσμία δεν τηρήθηκε. Τα έγγραφα της Κυβέρνησης ελήφθησαν από τη Γραμματεία στις 26 Μαρτίου 2012.
- 5) Σύμφωνα με τους Νόμους της Επιτροπής, η τελευταία αποφάσισε ότι δεδομένης της καθυστερημένης υποβολής τους, τα προαναφερόμενα έγγραφα δεν θα ληφθούν υπόψη. Κατά τη 259^η διάσκεψη της, η Επιτροπή κάλεσε και τα δύο μέρη να παρέχουν τις τελευταίες πληροφορίες. Σύμφωνα με αυτές το Εκτελεστικός Γραμματέας στις 17 Σεπτεμβρίου 2012, έστειλε μια επιστολή, που συμπεριλαμβάνει λίστα ερωτήσεων,

στην Κυβέρνηση και τη FIDH ζητώντας απάντηση έως τις 15 Οκτωβρίου 2012.

- 6) Η απάντηση της FIDH στο αίτημα της Επιτροπής για τις τελευταίες πληροφορίες καταχωρήθηκε στη Γραμματεία στις 15 Οκτωβρίου 2012. Κατόπιν αιτήματος της Κυβέρνησης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής έδωσε παράταση στην προθεσμία υποβολής έως τις 9 Νοεμβρίου 2012. Η απάντηση της Κυβέρνησης στο αίτημα της Επιτροπής καταχωρήθηκε στη Γραμματεία στις 8 Νοεμβρίου 2012.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

1 – Η μηνύτρια οργάνωση

- 7) Η FIDH υποστηρίζει ότι μεγάλης κλίμακας περιβαλλοντολογική ρύπανση των υδάτων του ποταμού Ασωπού – συμπεριλαμβανομένων τόσο της στάθμης του νερού όσο και των υπόγειων υδάτων – στη λεκάνη απορροής του Ποταμού Ασωπού και κοντά στη βιομηχανική περιοχή των Οиноφύτων (εφεξής «η περιοχή των Οиноφύτων») λόγω της απόρριψης βιομηχανικών αποβλήτων έχει επιβλαβείς επιπτώσεις στην υγεία των ενδιαφερομένων ανθρώπων και για το λόγο αυτό παραβιάζει το Άρθρο 11 του Χάρτη. Σύμφωνα με την FIDH, οι Ελληνικές Αρχές δεν έχουν προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την εξάλειψη ή τον περιορισμό των επιβλαβών επιπτώσεων της προαναφερόμενης ρύπανσης στην υγεία των ανθρώπων που μένουν στην περιοχή των Οиноφύτων και να εξασφαλίσει ότι οι άνθρωποι μπορούν απολαμβάνουν πλήρως το δικαίωμά τους επί της προστασίας της υγείας τους.
- 8) Σε σχέση με το θέμα επί της δικαιοδοσίας *ratione temporis* της Επιτροπής, η μηνύτρια οργάνωση ισχυρίζεται ότι περιβαλλοντική ρύπανση της περιοχής των Οиноφύτων συνεχίζεται αδιάκοπα από τη δημιουργία της βιομηχανικής περιοχής στην περιοχή. Ως αποτέλεσμα ο πληθυσμός της εκτίθεται σε μολυσμένο νερό για πολλές δεκαετίες. Για μερικούς ανθρώπους οι επιπτώσεις από τη μακροχρόνια έκθεση σε μόλυνση ήταν άμεσα ανιχνεύσιμες, ενώ σε άλλους ανθρώπους εμφανίστηκαν πολλά χρόνια μετά την έκθεση. Έχοντας αυτό υπόψη, και ανατρέχοντας στις ημερομηνίες που η Ελλάδα εισχώρησε τόσο στο Χάρτη όσο και στο Πρωτόκολλο, καθώς και σε μερικές εκ των αποφάσεων της Επιτροπής, η FIDH είναι της γνώμης ότι η τελευταία είναι αρμόδια να εξετάσει τα περιστατικά πριν την έναρξη της ισχύος του Πρωτοκόλλου στην Ελλάδα.

2 – Η Κυβέρνηση

- 9) Αναφορικά με τις πληροφορίες που υπεβλήθησαν ως προς τις πρωτοβουλίες των Ελληνικών Αρχών, σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για την αποκατάσταση της μόλυνσης του Ασωπού ποταμού και τα σχετικά προβλήματα υγείας, η Κυβέρνηση ζητά από την Επιτροπή να κρίνει ότι δεν υπάρχει παραβίαση του Αρθρου 11 του Χάρτη από την Ελλάδα.

ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η Σύμβαση του Aarhus για την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στην λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στην δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα

10) Η Σύμβαση του Aarhus εγκαθιστά πλήθος δικαιωμάτων του δημοσίου (ιδιωτών και εταιρειών) για το περιβάλλον. Οι Συμβαλλόμενοι πρέπει να προβούν στις απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε οι δημόσιες αρχές (σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) θα συμβάλλουν προκειμένου να ισχύουν τα δικαιώματα αυτά.

11) Πιο συγκεκριμένα, η Σύμβαση Aarhus προβλέπει ότι:

- Το δικαίωμα του καθενός να λαμβάνει περιβαλλοντολογικές πληροφορίες που τηρούνται από τις δημόσιες αρχές («πρόσβαση σε περιβαλλοντολογικές πληροφορίες»). Αυτό συμπεριλαμβάνει πληροφορίες επί της κατάστασης του περιβάλλοντος, αλλά και επί των πολιτικών ή των μέτρων που λαμβάνονται, ή επί της κατάστασης της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας σε περίπτωση που επηρεάζεται από την κατάσταση του περιβάλλοντος. Οι αιτούντες δικαιούνται να αποκτούν πληροφορίες μέσα σ' ένα μήνα από το αίτημα τους και χωρίς να δηλώνουν το λόγο υποβολής του. Επιπροσθέτως, οι δημόσιες αρχές είναι υποχρεωμένες, σύμφωνα με τη Σύμβαση, ενεργά να διασπείρουν περιβαλλοντολογικές πληροφορίες που βρίσκονται υπό την κατοχή τους.
- Το δικαίωμα του καθενός να συμμετέχει στη περιβαλλοντολογική λήψη αποφάσεων. Ρυθμίσεις πρέπει να γίνουν από τις δημόσιες αρχές προκειμένου να επιτραπεί στο θιγόμενο κοινό και στις περιβαλλοντολογικές μη κυβερνητικές οργανώσεις να υποβάλλουν τις απόψεις τους, προτάσεις για τα σχέδια που επηρεάζουν το περιβάλλον ή για τα σχέδια και προγράμματα που σχετίζονται με το περιβάλλον. Τα σχόλια τους θα ληφθούν υπόψη κατά την λήψη αποφάσεων, και θα τους δοθούν πληροφορίες επί των τελικών αποφάσεων και του λόγου που ελήφθησαν (δημόσια συμμετοχή στην περιβαλλοντολογική λήψη αποφάσεων)
- Το δικαίωμα αναθεώρησης διαδικασιών αμφισβήτησης δημόσιων αποφάσεων που ελήφθησαν χωρίς να τηρούνται τα προαναφερόμενα δύο δικαιώματα ή ο περιβαλλοντολογικός νόμος γενικότερα (πρόσβαση στη δικαιοσύνη).

12) Η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση Aarhus με τη Νομοθετική Πράξη 3422/2005.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

13) Στο πλαίσιο των ελεγχόμενων αρμοδιοτήτων τους, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών επί των Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων δηλώνει ότι:

- «Το νερό που χρειάζεται για την προσωπική και οικιακή χρήση πρέπει να είναι ασφαλές, δηλαδή ελεύθερο από χημικές ουσίες.... που αποτελούν απειλή της ανθρώπινης υγείας (Γενικό Σχόλιο Αρ15: Δικαίωμα για Νερό – Άρθρα 11 και 12 της Σύμβασης – Παράγραφος 12 – όπως υιοθετήθηκε κατά την 29^η Διάσκεψη της Επιτροπής, στις 20 Ιανουαρίου 2003. Έγγραφο E/C 12/2002/11)»
- «Η βελτίωση όλων των τομέων της περιβαλλοντολογικής και βιομηχανικής υγιεινής (άρθρο 12.2 (β)) συμπεριλαμβάνει μεταξύ άλλων, προληπτικά μέτρα ως προς τα εργασιακά ατυχήματα και ασθένειες, την ανάγκη διασφάλισης επαρκών προμηθειών ασφαλούς και πόσιμου νερού και βασικής υγιεινής, την πρόληψη και μείωση της έκθεσης του πληθυσμού σε επιβλαβείς ουσίες όπως (...), επιβλαβή χημικά ή άλλες επιζήμιες περιβαλλοντικές καταστάσεις που άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν την ανθρώπινη υγεία» (Γενικό Σχόλιο 14: το δικαίωμα στο μέγιστο εφικτό βαθμό υγείας – Άρθρο 12 της Σύμβασης, παράγραφος 15 όπως υιοθετήθηκε από την 23^η διάσκεψη της Επιτροπής στις 25 Απριλίου – 12 Μαΐου 2000 – Έγγραφο E/C.12/2000/4).

14) Η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση με τη Νομοθετική Πράξη 1532/1983
Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΕΦΕΞΗΣ Ε.Ε)

15) Άρθρο 21§2

Η Ένωση θα καθορίσει και επιδιώξει κοινές πολιτικές και ενέργειες, και θα εργαστεί ως την υψηλού βαθμού συνεργασία σε όλους τους τομείς των διεθνών σχέσεων, προκειμένου να:

(στ) να βοηθήσει στην ανάπτυξη διεθνών μέσων πρόληψης και βελτίωσης της ποιότητας της περιβαλλοντολογικής και αειφόρου διαχείρισης των παγκόσμιων φυσικών πόρων, προκειμένου να διασφαλιστεί η αειφόρος ανάπτυξη.

....»

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Περιβαλλοντολογική Διαχείριση:

16) ΟΔΗΓΙΑ 2004/35/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 21ης Απριλίου 2004 σχετικά με την
περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την
αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας

Η Οδηγία δημιουργεί πλαίσιο για την περιβαλλοντολογική ευθύνη που βασίζεται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», με σκοπό την πρόληψη και αποκατάσταση της περιβαλλοντολογικής ζημιάς. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας, ως περιβαλλοντολογική ζημιά, μεταξύ άλλων,

νοείται η άμεση ή έμμεση ζημιά στο υδάτινο περιβάλλον που καλύπτεται από τη νομοθεσία περί διαχείρισης ύδατος της Επιτροπής. Η αρχή της ευθύνης εφαρμόζεται στην περιβαλλοντολογική ευθύνη και στην επικείμενη απειλή ζημιάς που απορρέει, μεταξύ άλλων από, επικίνδυνες ή ενδεχομένως επικίνδυνες επαγγελματικές δραστηριότητες – συμπεριλαμβανομένων των βιομηχανικών δραστηριοτήτων που απαιτούν άδεια σύμφωνα με την Οδηγία περί της πρόληψης και ελέγχου οργανωμένης μόλυνσης, δραστηριοτήτων που αποβάλλουν βαριά μέταλλα στο νερό ή στον αέρα, εγκαταστάσεις που παράγουν επικίνδυνες χημικές ουσίες, δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων, όταν δύναται να ισχύσει αιτιώδης σύνδεση μεταξύ της ζημιάς και της εν λόγω δραστηριότητας. Σε περίπτωση επικείμενης απειλής περιβαλλοντολογικής ζημιάς, η αρμόδια αρχή του Κάθε Κράτους – Μέλους μπορεί: να ζητήσει από το χρήστη (τον πιθανό ρυπαίνοντα) να λάβει προληπτικά μέτρα ή να λάβει προληπτικά μέτρα και μετά να αποζημιώσει τα έξοδα που έγιναν. Όταν η περιβαλλοντολογική ρύπανση λάβει χώρα η αρμόδια αρχή μπορεί: να ζητήσει από το χρήστη να λάβει τα αναγκαία μέτρα αποκατάστασης ή να λάβει η ίδια τα αναγκαία μέτρα αποκατάστασης και να αξιώσει τα έξοδα που έγιναν. Η περιβαλλοντολογική ζημιά μπορεί να αποκατασταθεί ποικιλοτρόπως αναλόγως του τύπου της ζημιάς: για ζημιά που επηρεάζει το νερό, η Οδηγία σκοπεύει στην αποκατάσταση/ επαναφορά του περιβάλλοντος στην κατάσταση που ήταν πριν τη ζημιά.

17) ΟΔΗΓΙΑ 2011/92/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Δεκεμβρίου 2011 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον

Η οδηγία αυτή επικυρώνει στην ευρύτερη Ευρώπη μια διαδικασία διασφάλισης ότι οι περιβαλλοντολογικές συνέπειες των έργων αναγνωρίζονται και αξιολογούνται πριν την έγκρισή τους. Το δημόσιο μπορεί να γνωμοδοτήσει και όλα τα αποτελέσματα θα ληφθούν υπόψη κατά τη διαδικασία αδειοδότησης του έργου. Το δημόσιο πληροφορείται για την απόφαση μετά. Έχει γίνει αναπόσπαστο και ζωτικό σημείο του σχεδιασμού έργων ανάπτυξης, και αποτελεί υποβολή ΕΙΑ με εφαρμογή για την αναπτυξιακή έγκριση. Η σχεδιάζουσα αρχή απαιτείται να εξετάσει την αίτηση. Η εξέταση και όλα τα σχετικά σχόλια πρέπει να δημοσιευτούν και πρέπει να αναγνωρίζουν τυχόν πιθανές προκλήσεις της αίτησης μπορεί να διευθετούνται μέσω δικαστικών εκθέσεων. Όλα αυτά πρέπει να προηγούνται της εγκρίσεως και πρέπει να δημοσιεύονται.

Εφαρμογή και έλεγχος περιβαλλοντολογικού νόμου

18) ΟΔΗΓΙΑ 2003/4/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 28ης Ιανουαρίου 2003 για την πρόσβαση του

κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

Υπό την όρο της έγκρισης της, η νομοθεσία της ΕΕ πρέπει να είναι συμβατή τη Συνθήκη του Aarhus. Αντιστοίχως, σκοπός της Οδηγίας είναι να διασφαλίσει ότι η πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντολογικές πληροφορίες είναι συστηματική και συνεχής. Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι δημόσιες αρχές προβαίνουν στη διάθεση των περιβαλλοντολογικών πληροφοριών στον αιτούντα, ανεξαρτήτως εάν αφορά ιδιώτη ή νομική οντότητα, κατόπιν αιτήματος του και χωρίς ο αιτών να πρέπει να δηλώσει συμφέρον. Πρέπει ακόμα να διασφαλίσουν ότι: οι δημόσιοι υπάλληλοι να συνδράμουν το κοινό στην πρόσβασή του στις ζητούμενες πληροφορίες, οι κατάλογοι των αρχών να είναι προσιτοί στο ευρύ κοινό, το δικαίωμα πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες να μπορεί να ασκείται αποτελεσματικά, ότι όλες οι πληροφορίες που φυλάσσονται από δημόσιες αρχές και αφορούν επικείμενες απειλές στην ανθρώπινη υγεία ή στο περιβάλλον πρέπει να διανέμονται αυτομάτως στο κοινό που μπορεί να επηρεαστεί, ότι ο αιτών που θεωρεί ότι το αίτημα του για πληροφόρηση δεν έχει ικανοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους της Οδηγίας έχει πρόσβαση στις διαδικασίες διοικητικής αναθεώρησης. Κάθε τέτοια διαδικασία πρέπει να έχει αποτέλεσμα και να παρέχεται δωρεάν και πρέπει να διενεργείται από ανεξάρτητο σώμα.

19) ΟΔΗΓΙΑ 2008/99/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 19ης Νοεμβρίου 2008 για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου

Η Οδηγία αυτή σκοπεύει στην υποχρέωση των Κρατών Μελών να θέσουν ποινικές ποινές και πρόστιμα σε συγκεκριμένες συμπεριφορές που ζημιώνουν σοβαρά το περιβάλλον. Η ελάχιστη threshold (κατώφλι) εναρμόνισης θα επιτρέψει στην περιβαλλοντολογική νομοθεσία να εφαρμοστεί καλύτερα σε ευθυγράμμιση με το σκοπό για την προστασία του περιβάλλοντος που τίθεται από το Άρθρο 174 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής Συνθήκη ΕΚ)

Διαχείριση Αποβλήτων

20) ΟΔΗΓΙΑ 2008/98/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 19ης Νοεμβρίου 2008 για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων Οδηγιών

Η Οδηγία αυτή σκοπεύει να δημιουργήσει ένα νομικό πλαίσιο για τη διαχείριση αποβλήτων (κάθε ουσίας ή αντικειμένου που κάτοχος του απορρίπτει ή σκοπεύει να απορρίψει ή αναγκάζεται να απορρίψει) εντός της Κοινότητας. Σκοπεύει στην Προστασία του περιβάλλοντος και ανθρώπινης υγείας μέσω της πρόληψης επίσημων ενεργειών δημιουργίας και διαχείρισης αποβλήτων. Προκειμένου να προστατευτεί καλύτερα το περιβάλλον, τα Κράτη Μέλη πρέπει να λάβουν μέτρα για τη επεξεργασία των αποβλήτων τους σύμφωνα με την ακόλουθη ιεραρχία που έχει κατηγοριοποιηθεί με

σκοπό το βαθμό προτεραιότητας: πρόληψη, επεξεργασία για επανάκτηση, ανακύκλωση, άλλη ανάκτηση, ενεργειακή ανάκληση, διάθεση. Τα Κράτη Μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι η διαχείριση των αποβλήτων δεν θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία και δεν είναι επιβλαβής για το περιβάλλον. Τα επικίνδυνα απόβλητα πρέπει να αποθηκεύονται και να επεξεργάζονται σε συνθήκες που διασφαλίζουν την προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος. Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να εφαρμόσουν ένα ή περισσότερα σχέδια διαχείρισης που θα καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια του ενδιαφερόμενου Κράτους Μέλους. Τα σχέδια αυτά θα συμπεριλαμβάνουν κυρίως τον τύπο, την ποσότητα και την πηγή των αποβλήτων, την ύπαρξη συστημάτων συλλογής και τα κριτήρια με βάση τον τόπο. Προγράμματα πρόληψης πρέπει επίσης να συνταχθούν αναφορικά με διάσπαση του συνδέσμου μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και περιβαλλοντολογικών επιδράσεων που σχετίζονται με την δημιουργία αποβλήτων.

21) ΟΔΗΓΙΑ 2008/1/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Ιανουαρίου 2008 που αφορά ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο μόλυνσεως

Η Οδηγία αυτή (εφεξής Οδηγία IPPC) απαιτεί βιομηχανικές και αγροτικές δραστηριότητες μεγάλου δυναμικού ρύπανσης, να έχουν άδεια. Προκειμένου να λάβει άδεια μια βιομηχανική ή αγροτική εγκατάσταση θα πρέπει να συμμορφώνεται με συγκεκριμένες βασικές προϋποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα πρέπει να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης ρύπανσης, και συγκεκριμένα τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνικές (που παράγουν τα ελάχιστα απόβλητα, χρησιμοποιούν τις λιγότερο επικίνδυνες ουσίες, επιτρέπουν στις παραχθείσες ουσίες να ανακυκλωθούν κοκ), προλαμβάνουν την εκτεταμένη μόλυνση μεγάλης κλίμακας, προλαμβάνουν, ανακυκλώνουν ή διαθέτουν τα απόβλητα με το λιγότερο ρυπαντικό τρόπο, χρησιμοποιούν αποδοτικά την ενέργεια, διασφαλίζουν την πρόληψη ατυχημάτων και την ελαχιστοποίηση της ζημιάς, επαναφέρουν τις τοποθεσίες στην αρχική τους κατάσταση όταν ολοκληρωθεί η δραστηριότητα. Όλες οι αιτήσεις άδειας πρέπει να στέλνονται στην αρμόδια αρχή του σχετικού Κράτους Μέλους. Η απόφαση του για τη χορήγηση ή απόρριψη της άδειας, τα επιχειρήματα στα οποία βασίστηκε η απόφαση και τα πιθανά μέτρα μείωσης των αρνητικών επιδράσεων του έργου πρέπει να είναι δημόσια. Το Κράτος Μέλος πρέπει σύμφωνα με τη σχετική του εθνική νομοθεσία, να προβλέψει για τα ενδιαφερόμενα μέρη την ένσταση της απόφασης ενώπιον των δικαστηρίων. Τα Κράτη Μέλη είναι αρμόδια για την επιθεώρηση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων και τη διασφάλιση ότι πληρούν τους όρους της Οδηγίας.

Διαχείριση Υδάτος

22) ΟΔΗΓΙΑ 2000/60/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου Κοινοτικής Δράσης στον τομέα της Πολιτικής των Υδάτων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) θεσπίζει πλαίσιο για την προστασία όλων των υδατικών συστημάτων των επιφανειακών υδάτων και παραθαλάσσιων υδάτων. Απώτερος σκοπός της είναι η επίτευξη του στόχου της καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης αυτών, το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2015. Τα κράτη μέλη καλούνται να καταγράψουν όλες τις υδρογραφικές λεκάνες (λεκάνες απορροής) στην επικράτειά τους και να τις συνδέσουν με υδρογραφικές περιοχές (περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού). Οι λεκάνες απορροής που εκτείνονται στις επικράτειες περισσότερων του ενός κρατών μελών θεωρείται ότι αποτελούν μέρος διεθνούς περιοχής λεκάνης απορροής.

Τα κράτη μέλη ορίζουν αρμόδια αρχή για την εφαρμογή των κανόνων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία-πλαίσιο σε έκαστη των περιοχών λεκανών απορροής ποταμού. Το 2009 τα σχέδια διαχείρισης πρέπει να δημοσιευθούν για κάθε περιοχή λεκανών απορροής ποταμού, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των αναλύσεων και μελετών που έχουν διεξαχθεί. Τα σχέδια αυτά θα καλύπτουν της περίοδο 2009-2015. Θα αναθεωρηθούν το 2015 και μετέπειτα κάθε έξι χρόνια. Τα σχέδια διαχείρισης πρέπει να εφαρμοστούν το 2012. Στοχεύουν στην πρόληψη της επιδείνωσης, τη βελτίωση και την αποκατάσταση των υδατικών συστημάτων των επιφανειακών υδάτων, την επίτευξη του στόχου της καλής οικολογικής και χημικής κατάστασης αυτών, το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2015, και τη μείωση της ρύπανσης λόγω απορρίψεων και εκπομπών επικίνδυνων ουσιών, στην προστασία, τη βελτίωση και την αποκατάσταση της κατάστασης των υπόγειων υδάτων, στην πρόληψη της ρύπανσής τους και της επιδείνωσης της κατάστασής τους με στόχο την ισορροπία μεταξύ άντλησης και ανανέωσης και στη διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών

23) ΟΔΗΓΙΑ 2006/118/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 12ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση

Η Οδηγία στοχεύει στην πρόληψη και καταπολέμηση της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων. Οι διατάξεις τις συμπεριλαμβάνουν: Κριτήρια αξιολόγησης της χημικής κατάστασης των υπογείων υδάτων. Κριτήρια αναγνώρισης σημαντικών και διατηρούμενων ανοδικών τάσεων στα επίπεδα ρύπανσης των υπόγειων υδάτων, και για τον καθορισμό των σημείων έναρξης αντιστροφής των τάσεων αυτών. Πρόληψη και ελαχιστοποίηση έμμεσων αποδεσμεύσεων (μετά από φιλτράρισμα του εδάφους ή υπεδάφους) ρυπαντικών ουσιών στα υπόγεια ύδατα. Τα υπόγεια ύδατα θεωρείται ότι έχουν καλή χημική κατάσταση όταν η συγκέντρωση ρυπαντικών ουσιών είναι σύμφωνη με τον ορισμό της καλής χημικής κατάσταση που τίθεται στο Προσάρτημα V της Οδηγίας Πλαισίου περί Ύδατος. Σε περίπτωση που μία τιμή υπερβεί το κριτήριο ποιότητας, η έρευνα, μεταξύ άλλων θα πρέπει να επιβεβαιώσει, ότι δεν αποτελεί σημαντικό περιβαλλοντολογικό κίνδυνο. Τα

Κράτη Μέλη θα πρέπει να θέσουν μία ελάχιστη τιμή για κάθε ρυπαντική ουσία που αναγνωρίζεται σε οποιοδήποτε σώμα των υπόγειων υδάτων εντός της επικράτειας τους η οποία θα θεωρείται κίνδυνος. Για κάθε ρυπαντική ουσία του καταλόγου, πρέπει να παρέχονται πληροφορίες (όπως ορίζονται στο Προσάρτημα ΙΙΙ της παρούσας Οδηγίας) για τα σώματα υπογείων υδάτων σε κίνδυνο, καθώς και για τον τρόπο ορισμού του ελάχιστου ορίου. Οι τιμές του ελάχιστου ορίου πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα Σχέδια Διαχείρισης των Περιοχών λεκανών απορροής ποταμών που παρέχεται από την Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων. Τα Κράτη Μέλη πρέπει να αναγνωρίσουν κάθε σημαντική και διατηρούμενη ανοδική τάση των επιπέδων των ρυπαντικών ουσιών στα υπόγεια ύδατα. Για το σκοπό αυτό πρέπει να ιδρύσουν πρόγραμμα ελέγχου σύμφωνα με το Προσάρτημα ΙV της Οδηγίας.

24) ΟΔΗΓΙΑ 98/83/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 3ης Νοεμβρίου 1998 σχετικά με την ποιότητα των νερών που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το πόσιμο νερό: να μην περιέχει συγκεντρώσεις μικροοργανισμούς, παράσιτα ή κάθε άλλη ουσίας σε συγκέντρωση τέτοια που μπορεί να δημιουργήσει κίνδυνο για την υγεία των ανθρώπων και να τηρεί τις μίνιμουμ απαιτήσεις (μικροβιολογικές, χημικές και ραδιενεργές παράμετροι) που καθορίζονται στην οδηγία. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να προσφέρονται εγγυήσεις υγιεινής και καθαριότητας των νερών που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση. Τα κράτη μέλη καθορίζουν παραμετρικές τιμές που αντιστοιχούν τουλάχιστον στις τιμές που διευκρινίζονται στην οδηγία. Σε ό,τι αφορά τις παραμέτρους που δεν εμφανίζονται στην οδηγία, οι οριακές τιμές καθορίζονται από τα κράτη μέλη, αν αυτό κρίνεται απαραίτητο, για την προστασία της υγείας. Η οδηγία επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να ελέγχουν τακτικά την ποιότητα των νερών που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, ακολουθώντας τις προσδιοριζόμενες αναλυτικές μεθόδους στην οδηγία ή άλλες ισοδύναμες μεθόδους. Για το λόγο αυτό, προσδιορίζουν τα σημεία δειγματοληψίας και καθορίζουν προγράμματα ελέγχων. Σε περίπτωση μη τήρησης των παραμετρικών τιμών, τα εκάστοτε ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μεριμνούν για τη λήψη των απαραίτητων διορθωτικών μέτρων, το δυνατόν γρηγορότερα, για να αποκαταστήσουν την ποιότητα του νερού. Ανεξάρτητα από την τήρηση ή μη τήρηση των παραμετρικών τιμών, τα κράτη μέλη απαγορεύουν τη διάθεση πόσιμου νερού ή περιορίζουν τη χρήση ή και λαμβάνουν κάθε απαραίτητο μέτρο αν διαπιστώσουν ότι το νερό αυτό παρουσιάζει ενδεχομένως κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία. Οι καταναλωτές ενημερώνονται για τα εν λόγω μέτρα. Η οδηγία προβλέπει τη δυνατότητα για τα κράτη μέλη να θεσπίζουν παρεκκλίσεις στις παραμετρικές τιμές μέχρι κάποια μέγιστη τιμή, υπό την προϋπόθεση ότι: η παρέκκλιση δεν συνιστά κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία, δεν υπάρχει άλλος ενδεδειγμένος τρόπος για να διατηρηθεί η διάθεση

πόσιμου νερού σε μια συγκεκριμένη περιοχή, η εκχώρηση της παρέκκλισης πρέπει να συνοδεύεται με εμπειριστατωμένη αιτιολογία, εκτός αν το υπόψη κράτος μέλος εκτιμά ότι η μη τήρηση της οριακής τιμής δεν είναι σοβαρή και μπορεί να διορθωθεί σύντομα. Τα νερά που πωλούνται σε φιάλες ή σε δοχεία δεν μπορούν να τύχουν παρεκκλίσεων. Το κράτος μέλος που εκχωρεί παρέκκλιση πρέπει να ενημερώνει τον πληθυσμό που επηρεάζεται. Η οδηγία θέτει τιμή παραμέτρου για το σύνολο του χρωμίου (50μg/l=0.05mg/l) αλλά όχι για το Cr-6

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

25) Απόφαση της 19ης Απριλίου 2012 – Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας (Υπόθεση C-297/11/OJ238, 13.08.2011) Το Δικαστήριο αποφασίζει:

Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταρτίσει, έως τις 22 Δεκεμβρίου 2009, τα σχέδια διαχείρισεως λεκάνης απορροής ποταμού τόσο για τις λεκάνες απορροής ποταμού που ευρίσκονται εξ ολοκλήρου εντός του εθνικού εδάφους όσο και για τις διεθνείς λεκάνες απορροής ποταμού, καθώς και να κοινοποιήσει στην Επιτροπή, έως τις 22 Μαρτίου 2010, αντίγραφο των σχεδίων αυτών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 13, παράγραφοι 1 έως 3 και 6, και 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, και, περαιτέρω, παραλείποντας να κινήσει το αργότερο στις 22 Δεκεμβρίου 2008 τη διαδικασία πληροφόρησης του κοινού και διαβουλεύσεων όσον αφορά τα προσχέδια διαχείρισεως των λεκανών απορροής ποταμού, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας.

26) Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την Εφαρμογή της Οδηγίας Πλαισίου περί των Υδάτων (2000/60/ΕΚ) και των Σχεδίων Διαχείρισης Περιοχών Λεκανών Απορροών Ποταμών (COM(2012) 670 final) της 14ης Νοεμβρίου 2012 πιστοποιεί ότι η Ελλάδα δεν έχει ακόμα υιοθετήσει ή αναφέρει μέτρα.

27) Απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2010 – Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας (Υπόθεση C-534/09/OJ C 37, 13.2.2010), Το Δικαστήριο Αποφασίζει:

Η Ελληνική Δημοκρατία παραλείποντας να λάβει τα κατάλληλα μέσα διασφάλισης ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές επιμελούνται, μέσω αδειών σύμφωνα με τα Άρθρο 6 και 8 της Οδηγίας 2008/1/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Ιανουαρίου 2008 αναφορικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και ελέγχου ρύπανσης (Κωδικοποιημένη έκδοση), ή αναλόγως, με την αναθεώρηση και εκσυγχρονισμού των ήδη υπάρχοντων εγκαταστάσεων για να πληρούνται οι προϋποθέσεις των Άρθρων 3, 7, 9, 10 και 13, Άρθρο 14(α) και (β) και το Άρθρο 15(2) της οδηγίας, έως της 30 Οκτωβρίου 2007, χωρίς να θίγεται η συγκεκριμένη

Κοινοτική Οδηγία, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το Άρθρο 5(1) της οδηγίας.

28) Απόφαση 10ης Σεπτεμβρίου 2009 – Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας (υπόθεση C-286/08/OJ C 223, 30.08.2008), το Δικαστήριο Αποφασίζει

Η Ελληνική Δημοκρατία,

- μην έχοντας καταρτίσει και θεσπίσει εντός εύλογης προθεσμίας, σχέδιο διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας,

-και μην έχοντας δημιουργήσει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων, στο πλαίσιο του οποίου να εφαρμόζονται οι πλέον κατάλληλες μέθοδοι για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, — μην έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει, όσον αφορά τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, την τήρηση των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων, καθώς και των άρθρων 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31/EK του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, πρώτον, από τα άρθρα 1, παράγραφος 2, και 6 της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 1991, για τα επικίνδυνα απόβλητα, σε συνδυασμό με τα άρθρα 5, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/12, δεύτερον, από το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, τρίτον, από τα άρθρα 3, παράγραφος 1, 6 έως 9, 13 και 14 της οδηγίας 1999/31. 2)

29) Όπως αναφέρεται από την Κυβέρνηση και στις τρεις προαναφερόμενες υποθέσεις, εστάλη προσφάτως προειδοποιητική επιστολή στις Ελληνικές Αρχές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

30) Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άνοιξε μια υπόθεση παραβίασης σχετική με τη ρύπανση του Ποταμού Ασωπού (Αρ.2007/2370). Η υπόθεση χρησιμοποιείται ως παράδειγμα στο πλαίσιο της υπόθεσης C-286/08 (δες την προαναφερόμενη παράγραφο 28). Στις αρχές του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να επεξεργαστεί την υπόθεση Αρ. 2007/2370 υπό την οριζόντια υπόθεση Ψ-286/08, για την οποία έχει ήδη ληφθεί απόφαση από Δικαστήριο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι, για το λόγο αυτό, θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά την κατάσταση και να διασφαλίσει ότι η Ελλάδα θα συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο δυνατόν)

(Εγγραφο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Ειδοποίηση των Μελών κατόπιν Αιτήσεως 1684/2009, επί της ρύπανσης του Ελληνικού Ποταμού Ασωπού – αρ. πρωτ. CM/822469EN.doc – PE/445/603)

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Γενικές Υποχρεώσεις

31) Το Σύνταγμα όπως τροποποιήθηκε το 2011, περιλαμβάνει δύο Άρθρα που αφορούν το περιβάλλον και την προστασία της υγείας, συγκεκριμένα:

Άρθρο 21

(...) 3 Το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων

Άρθρο 24

Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει την υποχρέωση να παίρνει προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας (...)

32) Νόμος περί Προστασίας Περιβάλλοντος 1650/1986 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 160 16/10/1986), όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 3010/2002 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 91(25/04/2002)).

Ο νόμος αυτός αποτελεί τον πρώτο γενικό νόμο που διέπει περιβαλλοντολογικά θέματα, στην Ελλάδα. Στόχος του νόμου είναι να καταστήσει θεμελιώδεις κανόνες, κριτήρια και μηχανισμούς για την προστασία του περιβάλλοντος ώστε ο καθένας, ως ιδιώτης και μέλος της κοινωνίας, να ζει σε περιβάλλον ανώτερης ποιότητας, που προστατεύει την υγεία του/ της και προστατεύει την προσωπική του/ της ανάπτυξη.

Ειδικές Υποχρεώσεις

33) Οι ακόλουθες επιμέρους προϋποθέσεις/ διατάξεις εσωτερικού δικαίου, αναφέρονται μεταξύ άλλων στις προτάσεις των μερών:

34) Προϋποθέσεις ως προς τη διαχείριση ύδατος

α) Νόμος 3199/2003 (ΦΕΚ280Α/2003) περί προστασίας των υδάτων και διαχείριση όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 3481/2006, Ν3587/2007, Ν3621/2007 και Ν3734/2009 – υιοθετήθηκε για την εκπλήρωση της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ

β) Προεδρικό Διάταγμα Αρ. 51/2007 (ΦΑΚΑ 54) «Συγκεκριμένα μέτρα και διαδικασίες αναφορικά με την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση ύδατος, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, που εντέλλεται με τις διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 1 του Νόμου 3199/2003

γ) Κοινή Υπουργική Απόφαση ΑρΥ2/2600/2001 (ΦΕΚ 892Β/11-07-2001) περί της ποιότητας του νερού που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση, όπως τροποποιήθηκε από την Κοινή Υπουργική Απόφαση Αρ.ΔΥΓ2/Γ.Π38295/22.03.07 (ΦΕΚ 630/β/26.04.2007) Νόμος υλοποίησης

της Οδηγίας 98/83/ΕΚ περί της ποιότητας του νερού που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση.

δ) Κοινή Υπουργική Απόφαση 1843/Β/2010 – συμπλήρωμα της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Αρ 19652/1906/1999 περί του Καθορισμού των υδάτων που είναι μολυσμένα από νιτρικά λιπάσματα γεωργικής προέλευσης – Κατάλογος επηρεασμένων περιοχών, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Αρ. 16190/1335/1997 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει

ε) Κοινή Υπουργική Απόφαση Αρ 140384/2011 (ΦΕΚ 2017 Β 09/09/2011) που ιδρύει το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας του νερού

35) Διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων

α) Κοινή Υπουργική Απόφαση Αρ. 8668/2007 (ΦΕΚ 287Β) – Έγκριση του εθνικού σχεδίου διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων

β) Κοινή Υπουργική Απόφαση 13588/2006α (ΦΕΚ 383Β) – Μέτρα και συνθήκες για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων

γ) Κοινή Υπουργική Απόφαση 24944/1159/2006β (ΦΕΚ 791/Β) περί της Έγκρισης γενικών τεχνικών προδιαγραφών για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων

36) Διατάξεις σχετικά με τη βιομηχανική ανάπτυξη

α) Ειδικό Τοπογραφικό για Βιομηχανίες (ΓΓ/151/ΑΑΠ/13.04.2009) που παρέχει τις οδηγίες για τη χωροταξική βιομηχανική ανάπτυξη χωριστά για περιοχή σε περιφερειακό επίπεδο.

β) Κοινή Υπουργική Απόφαση 11508/2009 (ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13.04.2009) περί της Έγκρισης ειδικού πλαισίου για το χωροταξικό προγραμματισμό και την αιεφόρο ανάπτυξη της βιομηχανίας και για τη στρατηγική περιβαλλοντολογική εκτίμηση

γ) Νόμο 4014/2011 (ΦΕΚ Α209/21.09.2011) περί Περιβαλλοντικής αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου περιβάλλοντος (Η Απόφαση 1958/13-01-2012 εκδόθηκε για την εφαρμογή του αναφερόμενου νόμου)

δ) Προεδρικό Διάταγμα 165/2003 (ΦΕΚ Α137) περί των Αρμοδιοτήτων του Γραφείου Ειδικών Περιβαλλοντολογικών Επιθεωρητών

ε) Νόμος 3982/11 περί της Απλοποίησης της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πάρκων και άλλες διατάξεις.

Στ) Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Βιομηχανιών (ΦΕΚ151/ΑΑΠ/2009)

37) Διατάξεις που αφορούν το χωροταξικό σχεδιασμό

α) Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο για την Επαρχία (ΦΕΚ/128/Α/03.07.2008)

β) Κοινή Υπουργική Απόφαση 26298/2003 (ΦΕΚ1469/2003) περί του Περιφερειακού Πλαισίου έγκρισης Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας.

38) Διατάξεις σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντολογικών επιπτώσεων

α) Κοινή Υπουργική Απόφαση Αρ. 107017/28.08.2006 (ΦΕΚ Β1225/2006) σχετικά με τη στρατηγική περιβαλλοντολογική αξιολόγηση σχεδίων και προγραμμάτων και την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ

β) Κοινή Υπουργική Απόφαση Η.Π Αρ.15393 (ΦΕΚ1022 05/08/2002) που καθορίζει τις κατηγορίες εργασίας και δραστηριοτήτων με κοινά χαρακτηριστικά για το σκοπό της εκτίμησης και αξιολόγησης των περιβαλλοντολογικών τους επιδράσεων, κατηγοριοποιώντας τις σε δέκα βασικές ομάδες, μία εκ των οποίων είναι οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις

γ) Κοινή υπουργική απόφαση Η. Π. 11014/703 /Φ104 (ΦΕΚ Β 332 - 20.03.03), υλοποίηση ενότητας 4 του Νόμου 1650/1986 , όπως τροποποιήθηκε με την ενότητα 2 του Νόμου 3010/2002 .

δ) Κοινή υπουργική απόφαση Η. Π. 3711/2021 (ΦΕΚ Β 1391 - 29/09/2003), σχετικά με τη θέσπιση του καθεστώτος για την ενημέρωση του κοινού και συμμετοχή στη διαδικασία για την έγκριση των περιβαλλοντικών κριτηρίων για τα έργα και δραστηριότητες.

39) Διατάξεις σχετικά με την περιβαλλοντολογική ευθύνη

α) Προεδρικό Διάταγμα Αρ. 148/2009 σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά στην πρόληψη και αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών εφάρμοσε την οδηγία 2004/35 /ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2006/21 /ΕΚ.

β) Νόμος 4042/2012 (ΦΕΚ 24/Α/13.02.2012) περί "Προστασίας του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου", εφαρμογή της οδηγίας 2008/99 /ΕΚ.

40) Διατάξεις που αφορούν τη δημόσια συμμετοχή

α) Κοινή υπουργική απόφαση αριθ. 11764/653 (ΦΕΚ Β' 327/17-3-2006) σχετικά με την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες εφαρμογής της οδηγίας 2003/4 /ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313 /ΕΟΚ.

β) Κοινή υπουργική απόφαση αριθ. 9269/470 (ΦΕΚ Β' 286/2-8-2007), εφαρμογή της οδηγίας 2003/35 /ΕΚ που προβλέπει τη συμμετοχή του κοινού στην κατάρτιση ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον και με την τροποποίηση όσον αφορά τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη Οδηγίες του Συμβουλίου αριθ. 85/337 /ΕΟΚ και 96/61 /ΕΚ.

γ) Κοινή υπουργική απόφαση Η.Π. 37111/2021 (ΦΕΚ Β' 1391/29-9-2003) σχετικά με τα "μέσα ενημέρωσης του κοινού κατά τη διαδικασία έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων σύμφωνα με το

άρθρο 5 §2 του Νόμου 1650/1986 όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 3 §2,3 του Νόμου 3010/2002 " Εφαρμογή της Οδηγίας 2003/35 /ΕΚ περί συμμετοχής του κοινού στην κατάρτιση ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον και με την τροποποίηση όσον αφορά τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη (Οδηγίες 85/337/ΕΟΚ /ΕΟΚ και 96/61 /ΕΚ).

41. Όσον αφορά τη ρύπανση / προβλήματα υγείας στην περιοχή των Οινοφύτων, τα μέρη κυρίως αναφέρονται στις ακόλουθες διατάξεις:

α) Κοινή υπουργική απόφαση 20488/2010 (ΦΕΚ 749/Β/31.05.2010) με θέμα: "θέσπιση ποιοτικών περιβαλλοντικών προτύπων για τον Ποταμό Ασωπό και οριακές τιμές για τις εκπομπές των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων στην παραποτάμια περιοχή του Ασωπού".

β) Επεξηγηματική Εγκύκλιος αρ.106072/23-8-2010 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, ενέργειας και κλιματικής αλλαγής (εφεξής "ΥΠΕΚΑ") με θέμα "διευκρινίσεις για την ορθή εφαρμογή της Κοινής υπουργικής απόφασης Αρ. 20488/19-5-2010".

γ) Υπουργική Απόφαση Αρ. 106116/7-9-2010 ΥΠΕΚΑ για ίδρυση μιας Επιτροπής που αποτελείται από στελέχη του Υπουργείου είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση των βασικών δραστηριοτήτων και δράσεων που σχετίζονται με τα αναγκαία μέτρα απολύμανσης και την συμμόρφωση των βιομηχανιών της περιοχής με τις απαιτήσεις της κοινής απόφασης Αρ. 20488/2010.

δ) Υπουργική απόφαση Αρ. 728/21.03.2008 περί της σύστασης ομάδας εργασίας "για τη δημιουργία ζωνών προστασίας για τον Ασωπό Ποταμό".

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ (εφεξής WHO) – ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ

42) Η τέταρτη έκδοση των Οδηγιών του WHO για το πόσιμο νερό (2011) αναφέρει μεταξύ άλλων: την ασφάλεια του πόσιμου νερού, συμπεριλαμβανομένων των ελάχιστων διαδικασιών και ειδικών αξιών οδηγιών και πως αυτές πρόκειται να χρησιμοποιηθούν, των μικροβιακών κινδύνων, των χημικών μολυσματικά υλικά στο πόσιμο νερό, τα βασικά χημικά που είναι υπεύθυνα για μεγάλης κλίμακας επιπτώσεις στην υγεία μέσω της πόσης μολυσμένου ύδατος από αρσενικό, φθορίου, μόλυβδου, νιτρικού, σεληνίου και ουρανίου, παρέχοντας οδηγίες για την αναγνώριση τοπικών ιδιοτήτων και διαχείρισης. Οι σημαντικοί ρόλοι διαφορετικών παραγόντων κατά τη διασφάλιση της ασφάλειας του πόσιμου νερού. Αναφορικά με το εξασθενές χρώμιο (εφεξής Cr-6) τονίζεται ότι η οδηγία που παρέχεται για το σύνολο του χρωμίου (0.05mg/l-50μg/l) είναι προσωρινή λόγω αβεβαιοτήτων στην τοξική βάση δεδομένων.

Διεθνής Οργανισμός Ερευνών για τον Καρκίνο (εφεξής IARC)

43) Οι γνωμοδοτήσεις εμπειρογνομόνων στο πλαίσιο του IARC έχουν ταξινομήσει το Cr-6 στην Ομάδα 1 (καρκινογενετικής στους ανθρώπους). Στη δημοσίευση περί όγκου Αρσενικού, μετάλλων, ινών και σκόνης 100C- Έκθεση περί ανθρώπινων καρκινογόνων παραγόντων (2012-Κεφάλαιο στα στοιχεία του Χρωμίου σελίδες 147-164) ο IARC βεβαιώνει ότι ο πληθυσμός που κατοικεί στα περίχωρα ανθρωπογενετικών πηγών Cr-6 μπορεί να εκτεθεί μέσω της εισπνοής του αέρα ή πόσης μολυσμένου ύδατος και υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες για τους πιθανούς κινδύνους που σχετίζονται με την απορρόφηση CR-6 στο πόσιμο νερό. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται στην συγκεκριμένη έκδοση ότι υπάρχει ελάχιστα πιο αυξημένος κίνδυνος για την παρουσίαση καρκίνου του στομάχου σε περιοχές υψηλού επιπέδου μόλυνσης από εγκαταστάσεις σιδηροχρωμίου.

Υπουργείο Υγείας και Ανθρωπίνων Υπηρεσιών των ΗΠΑ – Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας – Οργανισμός Τοξικών Ουσιών και Μητρώο Ασθενειών

44) Το Υπουργείο Υγείας και Ανθρωπίνων Υπηρεσιών των ΗΠΑ – Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας – Οργανισμός Τοξικών Ουσιών και Μητρώο Ασθενειών αναφέρει ότι η «Έκθεση σε χρώμιο προκύπτει από απορροφήσιμο μολυσμένο φαγητό ή πόσιμο νερό ή από την εισπνοή μολυσμένου αέρα στο χώρο εργασίας. Το Χρώμιο (VI) σε υψηλά επίπεδα μπορεί να προκαλέσει ζημιά στη μύτη ή να προκαλέσει καρκίνο. Η απορρόφηση υψηλών επιπέδων χρωμίου (VI) μπορεί να επιφέρει αναιμία ή βλάβη του στομάχου ή των εντέρων

Διατίθενται πληροφορίες στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.atsdr.cdc.gov/toxfaqs/tfacts7/pdf>

Ευρωπαϊκή Ένωση

45) Αναφορικά με την περίπτωση του Ασωπού Ποταμού, το Νοέμβριο 2010, στην απάντηση του στον κ. Κωνσταντίνο ΠΟΥΠΙΑΚΗ (PPE), μέλος ΤΟΥ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει συγκεκριμένα τα εξής:

«(...) η Επιτροπή είναι ενήμερη της ρύπανσης αυτής, μεταξύ άλλων, στο δήμο Οινοφύτων (νομός Βοιωτίας, Ελλάδα), από χρώμιο που έχει επηρεάσει τα νερά και την ποιότητα του πόσιμου νερού στο δήμο (...) Αναφορικά με την ποιότητα του νερού στον Ποταμό Ασωπό τα υπόγεια ύδατα των Οινοφύτων, αυξημένες συγκεντρώσεις μολυσματικών ουσιών συμπεριλαμβανομένου χρωμίου οδήγησαν στην υποχρέωση να ληφθούν τα απαραίτητα διαρθρωτικά μέτρα μέσα στα σχέδια και τα προγράμματα της Οδηγίας Πλαισίου περί Ύδατος. (...) Συνεπώς, η Επιτροπή το 2010 ξεκίνησε μια νομική διαδικασία κατά της Ελλάδος (δες παράγραφος 25 και 30 πιο πάνω)(...) Αναφορικά με τα πρότυπα ποιότητας πόσιμου νερού, η

Επιτροπή παρακολουθεί στενά της εξελίξεις των επιστημονικών γνώσεων και των αποδείξεων των παραμέτρων της ποιότητας του πόσιμου νερού που προκύπτουν κυρίως από τις εργασίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO) . Σε τακτά διαστήματα αναθεωρούνται οι παράμετροι που έχουν τεθεί από την Οδηγία περί πόσιμου νερού, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν τις συγκεντρώσεις χρωμίου, και σε περίπτωση που χρειαστεί θα γίνουν οι κατάλληλες τροποποιήσεις στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

(Απάντηση που δόθηκε από τον κ. Rotocnik εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 5 Νοεμβρίου 2010 στην γραπτή ερώτηση Αρ. E-7572/2010)

Ο ΝΟΜΟΣ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΟΣΙΑ RATIONE TEMPORIS

46) Η Ελλάδα επικύρωσε το Χάρτη στις 06/06/1984 και αποδέχτηκε 67 από τις 72 παραγράφους του Χάρτη 1961, συμπεριλαμβανομένων των Άρθρων 11§§1, 2 και 3. Αποδέχτηκε το Πρόσθετο Πρωτόκολλο ημερομηνίας 18/06/1998, που προβλέπεται για το σύστημα συλλογικών προσφυγών.

47) Η Επιτροπή σημειώνει ότι η πηγή πολλών θεμάτων που αναφέρονται στην προσφυγή είναι η μακροχρόνια έκθεση σε μολυσμένο νερό, αρχής γενομένης πριν από 1998, της οποίας τα αποτελέσματα είτε είναι διαρκή δεδομένου ότι οι βιομηχανικές δραστηριότητες ξεκίνησαν στην περιοχή των Οινοφύτων ή έχουν γίνει αντιληπτές αρκετά χρόνια μετά την έκθεση. Αναφορικά με αυτό η Επιτροπή θυμίζει ότι το Άρθρο 14 §3 των σημειώσεων των άρθρων που συντάχθηκαν από την Επιτροπή Διεθνούς Νόμου για την υποχρέωση των κρατών για διεθνείς λανθασμένες πράξεις διαχειρίζεται την παράταση του χρόνου της αθέτησης διεθνούς υποχρεώσεις και αναφέρει ότι «η παραβίαση διεθνούς υποχρέωσης απαιτεί από ένα Κράτος να σταματήσει ένα συγκεκριμένο γεγονός που έλαβε χώρα και εκτίνεται καθόλη τη διάρκεια όπου το περιστατικό δεν πληροί των απαιτούμενων υποχρεώσεων.

48) Στην παρούσα προσφυγή, η Επιτροπή θεωρεί ότι υπάρχει παραβίαση της υποχρέωσης πρόληψης βλάβης από τη ρύπανση ύδατος για όλο το διάστημα που η ρύπανση συνεχίζεται και η παραβίαση μπορεί να βαθμιαία να αυξηθεί εάν δεν ληφθούν μέτρα για να την τερματίσουν. Συνεπώς η Επιτροπή κρίνει ότι είναι έχει δικαιοδοσία *ratione temporis* να μελετήσει όλα τα δεδομένα της παρούσας προσφυγής (δες *mutatis mutandis* Ίδρυμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Μαραγκόπουλος κατά Ελλάδας προσφυγή 30/2005, Απόφαση επί της ουσίας της 6ης Δεκεμβρίου 2006, §193).

Σκοπός της προσφυγής αναφορικά με το δικαίωμα προστασίας της υγείας

49) Αναφορικά με το δικαίωμα υγιεινού περιβάλλοντος, η Επιτροπή αναφέρει ότι σύμφωνα με τις διατάξεις της προαναφερόμενης απόφασης, λαμβάνεται υπόψη:

- (...) «στηρίζεται στον αυξανόμενο δεσμό, που καθιερώνεται σήμερα από τα Συμβαλλόμενα Κράτη στο Χάρτη και από τους υπόλοιπους διεθνείς οργανισμούς (βλ. παρακάτω), ανάμεσα στην προστασία της υγείας και την εγγύηση ενός υγιούς περιβάλλοντος για να ερμηνεύσει το άρθρο 11 του Χάρτη (δικαίωμα στην προστασία της υγείας) ως εγγυόμενο το δικαίωμα σε ένα υγιές περιβάλλον.»

- (...) τις αρχές που αντλούνται από τη νομολογία άλλων οργάνων ελέγχου των δικαιωμάτων του ανθρώπου(...)

- και «Έχοντας γνώση της σημασίας και της ακρίβειας του συνόλου νομοθετημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ρυθμίζουν τα ζητήματα που εγείρει η προσφυγή, έχει επίσης λάβει υπόψη αρκετές αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»

(Ίδρυμα Μαραγκόπουλου περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά τις Ελλάδος – Προσφυγή 30/2005 απόφαση επί της ουσίας ημερομηνίας 6ης Δεκεμβρίου 2006, §§195-196)

50) Έχοντας αυτό υπόψη, αναφορικά με το δικαίωμα υγείας, η Επιτροπή αναφέρει ότι:

«(...) Το δικαίωμα προστασίας της υγείας εγγυάται από το Άρθρο 11 του Χάρτη συμπληρώνει τα Άρθρα 2 και 3 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – θέτοντας μία μεγάλη κλίμακα θετικών υποχρεώσεων που προβλέπονται για τη διασφάλιση αποτελεσματικής άσκησης. Η δεοντολογική και κανονιστική συνεργασία μεταξύ των δύο οργάνων υποστηρίζεται από την έμβαση που δίνει η Επιτροπή στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Στη Συλλογική Προσφυγή της FIDH κατά της Γαλλίας (Αρ.14/2003) αναφέρεται ότι «η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι θεμελιώδης αξία και αποτελεί πυρήνας του θετικού νόμου της Ευρώπης περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και (ότι) η πρόνοια της υγείας αποτελεί προϋπόθεση της διατήρησης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (Συμπεράσματα 2005, Έκθεση Ερμηνείας του Άρθρου 11§5)

51) Η Επιτροπή θεωρεί ότι δικαιωμάτων προστασίας της υγείας εγγυάται από το Άρθρο 11 του Χάρτη σε συνδυασμό με το Άρθρο 8 (Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το τελευταίο αναφέρει ότι σοβαρή περιβαλλοντολογική ρύπανση μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ευημερία και υγεία των ανθρώπων και συνεπώς αποτελεί παραβίαση του Άρθρου 8. Το

Δικαστήριο το συνίσταται στο κράτος πρέπει να λάβει τα κατάλληλα ρυθμιστικά μέτρα καθώς να προβεί σε ενέργειες παρακολούθησης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία από τις εν λόγω εταιρείες. Όταν υφίσταται κίνδυνος της υγείας από την περιβαλλοντολογική ρύπανση, τα επηρεαζόμενα άτομα έχουν το δικαίωμα να αποκτήσουν πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους, από τις σχετικές αρχές (δείτε το παράδειγμα Lopez Ostra κατά Ισπανίας Ημερομηνίας 09/12/1994, Guirra και άλλοι κατά Ιταλίας ημερομηνίας 19/02/1998 και Ledyayeva κατά Ρωσίας ημερομηνίας 26/10/2006).

Ευθύνη Εφαρμογής του Χάρτη

52) Η Επιτροπή σημειώνει ότι ένας αριθμός άλλων παραγόντων που αναφέρονται στο πλαίσιο των εποπτικών αρμοδιοτήτων αναφορικά με τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις για την εφαρμογή του Χάρτη εφαρμόζονται *mutatis mutandis* (κατ' αναλογία) στην παρούσα προσφυγή. Αναφορικά με αυτό η Επιτροπή κρίνει ότι οι ισχυρισμοί αναφορικά με την παραβίαση του Χάρτη λόγω των ενεργειών/ παραλείψεων των περιφερειακών ή/ και των τοπικών αρχών πρέπει απαραιτήτως να έγκειται στην ευθύνη του Κράτους. Συνεπώς, η Επιτροπή πιστεύει ότι ως Κράτος Μέλος του Χάρτη, το Ελληνικό Κράτος πρέπει να διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις που προκύπτουν από το Χάρτη ικανοποιούνται από τις προαναφερόμενες αρχές (Διεθνής Ομοσπονδία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά Βελγίου 0 Προσφυγή 62/2010, απόφαση επί της ουσίας της 21ης Μαρτίου 2012 §51 – Ευρωπαϊκό Κέντρο Δικαιωμάτων της Ρώμης (ERRC) κατά Ελλάδας Προσφυγή 15/2003, απόφαση επί της ουσίας της 8ης Δεκεμβρίου 2004 παράγραφος 29).

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 11 ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

53. Το Άρθρο 11 του Χάρτη έχει ως εξής:

Άρθρο 11 – Δικαίωμα προστασίας της υγείας

Πρώτο Μέρος

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να απολαμβάνει κάθε μέτρο που του επιτρέπει να έχει την καλύτερη δυνατή κατάσταση υγείας.

Δεύτερο Μέρος

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για προστασία της υγείας, τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λαμβάνουν είτε απευθείας είτε με τη συνεργασία δημόσιων και ιδιωτικών οργανώσεων, κατάλληλα μέτρα που αποσκοπούν ιδίως :

1. Να εξαφανίζουν κατά το δυνατό τα αίτια μη ικανοποιητικής υγείας.
2. Να προβλέπουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες διαφώτισης σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της υγείας και την ανάπτυξη της συναίσθησης ατομικής ευθύνης στον τομέα της υγείας.
3. Να προλαβαίνουν, κατά το δυνατό, τις επιδημικές, ενδημικές και άλλες ασθένειες.

Α. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

1- Μηνυτήρια Οργάνωση

Όρια, έκταση και επίπτωση της μόλυνσης

54) Η μηνυτήρια οργάνωση υποστηρίζει ότι η μόλυνση οφείλεται στην εκφόρτωση βιομηχανικών υγρών αποβλήτων στον Ποταμό Ασωπό και στα υπόγεια ύδατα της περιοχής των Οινόφυτων. Η ρύπανση ξεκίνησε όταν τα εργοστάσια εγκαταστάθηκαν στην περιοχή από το 1968 και μετά, χωρίς οι Ελληνικές αρχές να έχουν προβεί σε προηγούμενο σχεδιασμό ή στην εφαρμογή περιφερειακών μέτρων ανάπτυξης. Σήμερα, πάνω από χίλιες μονάδες βαριάς και ελαφριάς βιομηχανίας λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή του Ασωπού Ποταμού.

55) Η FIDH αναφέρει ότι ο Ασωπός Ποταμός θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ελεύθερο φυσικό δοχείο αποβλήτων, που ήταν κι ένας από τους λόγους που ώθησε τις βιομηχανίες να εγκατασταθούν εκεί. Στο πλαίσιο αυτό, η βιομηχανική περιοχή αυξήθηκε σε επικίνδυνο βαθμό και μέχρι σήμερα έχει εξελιχθεί σε μία ανεπίσημη, μη οργανωμένη βιομηχανική περιοχή 39.000 τ.μ. Η FIDH υποστηρίζει ότι πολλά χωριά επηρεάζονται άμεσα από τη ρύπανση του ποταμού Ασωπού, και πιο συγκεκριμένα τα Οινόφυτα, η Τανάγρα, το Σχηματάρι, η Αυλίδα, το Συκάμινο, ο Ωροπός και η Αυλώνα. Ο συνολικός πληθυσμός τους είναι 200.000 και ακόμη περισσότεροι το καλοκαίρι ότι οι αδειούχοι και οι τουρίστες καταφθάνουν.

56) Η μηνυτήρια οργάνωση αναφέρεται στις επιστημονικές μελέτες που αναφέρουν ότι διάφορα μέρη της περιοχής έχουν τόσο υψηλές συγκεντρώσεις υδρο-χημικών παραμέτρων όπου το νερό δεν είναι ικανό για ανθρώπινη πόση. Η FIDH δίνει έμφαση στο γεγονός ότι το μολυσμένο νερό δεν είναι κατάλληλο για κανένα σκοπό, είτε είναι για πόση, μαγείρεμα ή προσωπική και οικιακή υγιεινή. Υποστηρίζει ότι το νερό δεν είναι ούτε κατάλληλο για το πότισμα των αγροτικών περιοχών.

57) Η μηνυτήρια οργάνωση τονίζει ότι τα χωριά Οινόφυτα και Σχηματάρι προμηθεύονται πλέον καθαρό νερό από το Ποτάμι Μόρνο. Αυτό όμως δεν ισχύει και για τα χωριά Τανάγρα, Καλλιθέα, Νεοχωράκι και Ωροπό. Η FIDH υποστηρίζει ότι τα χωριά αυτά συνεχίζουν να εφοδιάζονται με νερό που περιέχει Cr-6 από το συνήθη δίκτυο. Η μηνυτήρια οργάνωση υποστηρίζει ότι το έργο που σχετίζεται με τον εφοδιασμό νερού είναι ακόμα σε προσχέδιο και ότι οι συζητήσεις που αφορούν την υλοποίηση του και οι χρηματοδοτικές ευκαιρίες είναι υπό διαπραγμάτευση.

58) Επιπροσθέτως η FIDH παρέχει λεπτομερές πληροφορίες στους ακόλουθους τομείς: χημικές ουσίες που προκαλούν τη ρύπανση, επιδράσεις της ρύπανσης στην ανθρώπινη υγεία, επιδράσεις της ρύπανσης στην παραγωγή τροφίμων και στη βιομηχανία, πράξεις / παραλείψεις των αρμοδίων αρχών αναφορικά με τη ρύπανση και οι σχετικοί κίνδυνοι υγείας δικαστικές διαδικασίες που αφορούν τη ρύπανση του Ασωπού Ποταμού.

Χημικές Ουσίες που οδηγούν στη ρύπανση

59) Διάφορες εκθέσεις που εκτελέστηκαν σε διάφορους Δήμους έδειξαν ότι τα νερά του Ποταμού Ασωπού (τόσο της επιφάνειας όσο και τα υπόγεια νερά) συμπεριλαμβάνουν βαριά μέταλλα όπως το Cr-6, κοβάλτιο, νικέλιο, βάριο, μαγνήσιο και αρσενικό.

60) Αναφορικά με το Cr-6, οι ακόλουθες ειδικές πληροφορίες παρέχονται από τη FIDH:

«(...)Το Εξασθενές χρώμιο (Cr(VI), είναι άκρως τοξικό μόριο για τους ζώντες οργανισμούς. Αυτό πιστεύεται ότι είναι καρκινογόνο (...). Δερματικές αντιδράσεις παρατηρούνται μετά από δερματική έκθεση, και εκφράζονται από δερματικά εκζέματα ή έλκος. Δια της εισπνοής, μπορεί να προκληθεί καρκίνος των πνευμόνων (...) .η ουσία είναι επίσης επικίνδυνη αν είναι καταποθεί. Δεν πρέπει να υπάρχει στο πόσιμο νερό, ούτε καν στο επίπεδο καταγραφής. Ανάλογα με την ποσότητα κατάποση, οι επιπτώσεις του ποικίλλουν από παθήσεις του στομάχου και του πεπτικού συστήματος έως καρκίνου. Το χρώμιο και τα παράγωγα του μπορεί να έχουν ένα ευαισθητοποιητική δράση που εκδηλώνεται από άσθμα ή δερματίτιδας. Μελέτες έχουν δείξει επίσης μια αύξηση στη συχνότητα των επιπλοκών κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και τον τοκετό".

61) Σε ό,τι αφορά την παρουσία του Cr-6 στο νερό, η μηνυτήρια οργάνωση παρουσιάζει τα αποτελέσματα των επιστημονικών μελετών που διεξάγονται από διάφορους δημόσιους οργανισμούς με σεβασμό στις διαφορετικές περιοχές της περιφέρειας των Οικοφύτων, (Χημείο του Κράτους -2004/2007, Ένωση των Ελλήνων Χημικών - 2007, Ινστιτούτο Γεωλογικών Μελετών - 2008, Τμήμα Οικονομικής Γεωλογίας και Εφαρμοσμένης Γεωχημείας του Πανεπιστημίου της Αθήνας - έτος 2008, Ινστιτούτο Γεωλογικών Μελετών - 2008, Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας -2009, Πανεπιστήμιο Αθηνών τμήμα Χημείας - 2009, Πανεπιστήμιο Αθηνών - 2010). Αυτές οι μελέτες δείχνουν ότι, σε ορισμένες περιοχές, το ποσοστό του Cr-6 βρέθηκε στην επιφάνεια / υπογείων υδάτων και/ή στα γεωργικά προϊόντα ιδιαίτερα υψηλό και ότι το ποσοστό του συνολικού χρώμιο βρέθηκε στο πόσιμο νερό να είναι μερικές φορές πάνω από το ανώτατο όριο που επιτρέπεται από το νόμο.

62) Η FIDH επισημαίνει ότι, μέχρι σήμερα, σχετικά με την παρουσία του Cr-6 στο πόσιμο νερό, δεν υπάρχει όριο που να έχει καθοριστεί από τις Ελληνικές Αρχές. Σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, η Ελληνική νομοθεσία δεν ορίζει χωριστό όριο για το Cr-6, αλλά ισχύει το όριο των 50 μg/l για το συνολικό χρώμιο στο πόσιμο νερό.

63) Λαμβάνοντας υπόψη τους κίνδυνοι για την υγεία που συνδέονται με την κατάποση/ εισπνοή του Cr-6, η μηνυτήρια οργάνωση επισημαίνει ότι αρκετές επιστημονικές μελέτες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι "το όριο των 50 μg/l για το συνολικό χρώμιο είναι υπερβολικά υψηλό και πρέπει να μειωθεί δραστικά". Επιπλέον, η FIDH ισχυρίζεται ότι το επίπεδο του Cr-6 στο πόσιμο νερό στην περιοχή των Οικοφύτων δεν ελέγχεται συστηματικά, ή, τουλάχιστον, δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα και ότι τα ενδιαφερόμενα

άτομα δεν λαμβάνουν καμία πληροφορία σχετικά με αυτό το σημείο. Η FIDH ισχυρίζεται επίσης ότι η εγκύκλιος του Υπουργείου Υγείας (αρ. 64340/7-6-2011) προβλέπει ότι είναι αναγκαίο πέραν του ποσοστού της συνολικής περιεκτικότητας σε χρώμιο, να μετρούνται και τα επίπεδα του Cr-6 στο πόσιμο νερό, με συστηματικό τρόπο για περίοδο ενός έτους και σε όλη την Ελλάδα.

64) Η μηνυτήρια οργάνωση αναφέρει ότι ο Συνήγορος του Πολίτη της Ελληνικής Δημοκρατίας δήλωσε ότι αυτές οι μετρήσεις δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την υποχρέωση να οριστεί κατώτατο όριο για το Cr-6 στο πόσιμο νερό. Το συμπέρασμα είναι ότι οποιαδήποτε περαιτέρω καθυστέρηση ενισχύει τον υφιστάμενο κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

65) Η FIDH δείχνει ότι μεγάλες συγκεντρώσεις σιδήρου, νικελίου, αρσενικού, μολύβδου, χλωριούχων αλάτων και φωσφορικών αλάτων, οι οποίες μπορούν να αποδοθούν στη βιομηχανική ρύπανση, εντοπίστηκαν στον ποταμό Ασωπό. Μελέτες του νερού αποκάλυψαν επίσης ρύπανση νιτρικών αλάτων στο ποτάμι. Ο καταγγέλλων οργανισμός διαπιστώνει ότι, σε γενικές γραμμές, τα νιτρικά άλατα στο νερό πηγάζουν κυρίως από τη γεωργία και σε μικρότερο βαθμό από τη βιομηχανία.

Επιπτώσεις της ρύπανσης στην υγεία του ανθρώπου

66). Η μηνυτήρια οργάνωση αναφέρει ότι: "τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, το ποσοστό των θανάτων στα Οινόφυτα που προκαλείται από καρκίνο αυξήθηκε από 6% σε 30 %. Μελέτη για τη θνησιμότητα στην περιοχή των Οινόφυτων που πραγματοποιήθηκε κατά το έτος 2010, από την ΜΚΟ Οινόφυτων και χρηματοδοτήθηκε από το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών, κάλυψε έξι χιλιάδες άτομα για την περίοδο 1999 έως 2000 και τα συνέκρινε με τους κατοίκους του συνόλου της Βοιωτίας. Η έρευνα έδειξε ότι ο καρκίνος είναι η κύρια αιτία θανάτου στα Οινόφυτα.

67) Σε αυτό το πλαίσιο, η FIDH επισημαίνει ότι τα τελευταία αποτελέσματα καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η επίδραση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία των παιδιών που ζουν στην περιοχή του Ασωπού και, ακόμη περισσότερο, των οποίων οι γονείς εργάζονται σε βιομηχανίες της περιοχής είναι μεγάλη. Πιο συγκεκριμένα, τα σωματίδια της σκόνης των βαρέων μετάλλων επιβαρύνουν τα ρούχα και τα μαλλιά του κλάδου των εργαζομένων και εισπνέονται από τα παιδιά όταν οι γονείς τους έρχονται στο σπίτι μετά τη δουλειά. Έτσι, η μελέτη διαπιστώνει ότι τα παιδιά που διαμένουν στα Οινόφυτα ηλικίας 11-12 έχουν διπλάσιες πιθανότητες να παρουσιάζουν ασθένειες του αναπνευστικού, όπως είναι το άσθμα σε σχέση με τα παιδιά που διαμένουν στην περιοχή Μακρακώμη (150 χλμ βόρεια των Οινόφυτων). Τα παιδιά των οποίων οι γονείς εργάζονται στη βιομηχανία είναι δέκα φορές πιο πιθανό να έχουν άσθμα συγκριτικά με παιδιά των οποίων οι γονείς έχουν άλλη δουλειά, και δύο φορές πιο πιθανό να έχουν παθολογικά ευρήματα στη σπироμέτρηση (μέτρο της πνευμονικής λειτουργίας).

68. Η καταγγέλλουσα οργάνωση επισημαίνει ότι οι μελέτες που διενεργούνται επιβεβαιώνουν ότι κατά την περίοδο από το 1999 έως το 2009 το ποσοστό θνησιμότητας από τον καρκίνο ήταν 14% υψηλότερος στα Οινόφυτα απ' ό,τι στην περιφέρεια της Βοιωτίας. Το 2009, υπήρχαν 90% περισσότεροι θάνατοι λόγω καρκίνου απ' ό,τι στην υπόλοιπη περιοχή, η οποία είναι στατιστικά σημαντική. Επίσης, στατιστικά σημαντική αύξηση του αριθμού του καρκίνου του ήπατος, πνευμόνων και του καρκίνου του νεφρού καθώς και καρκίνου της ουροδόχου κύστης των γυναικών που ζουν στα Οινόφυτα.

Συνέπειες της ρύπανσης στην παραγωγή και βιομηχανία τροφίμων

69) Η FIDH υποστηρίζει ότι, περάν του γεγονότος ότι είναι ακατάλληλο για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για οικιακή χρήση, το νερό επίσης είναι ακατάλληλο για την άρδευση αγροτικών γαιών. Αυτό συμβαίνει όχι μόνο εξαιτίας του προβλήματος ότι σωματίδια μπορούν να εισπνευσθούν κατά την άρδευση, αλλά επίσης και κυρίως, εξαιτίας του ζητήματος της ασφάλειας των τροφίμων που αναπτύσσονται και παράγονται στην περιοχή. Στην κοιλάδα του Ασωπού οι σοδειές καλλιεργούνται σε άνω των 35 140 εκταρίων γης.

70) Το νερό στον Ασωπό είναι ακατάλληλο για την άρδευση αγροτικών γαιών καθώς τα βαρέα μέταλλα τα οποία περιέχονται στο νερό μεταφέρονται σε προϊόντα τροφίμων και στην συγκεκριμένη περίπτωση στις ρίζες των λαχανικών.

71) Επιπλέον, η FIDH υποδεικνύει ότι το νερό χρησιμοποιείται επίσης από βιομηχανίες τροφίμων στην περιοχή για την Παρασκευή ποτών και ότι ο κίνδυνος δεν περιορίζεται στην κοιλάδα του Ποταμού Ασωπού, καθώς τα προϊόντα που αναπτύσσονται και παράγονται από τη βιομηχανία τροφίμων πωλούνται όχι μόνο σε τοπικά καταστήματα αλλά επίσης και στο μεγαλύτερο μέρος καταστημάτων σε όλη την Αττική – όπως μαρτυράται από το γεγονός ότι δείγματα ελήφθησαν από σουπερμάρκετ στην Αθήνα-και εξάγονται σε άλλα μέρη της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Πράξεις και Παραλείψεις του Ελληνικού Κράτους

72. Ο ενάγων οργανισμός υποδεικνύει ότι :

- ένας κανονισμός υγείας του 1965 (υπ'αρ. Ε1β/221/1965 – ΦΕΚ Β'138/24.02.1965, όπως τροποποιήθηκε), ο οποίος επιτρέπει την επιφανειακή ή υπόγεια εναπόθεση βιομηχανικών αποβλήτων μετά από ελάχιστη χημική επεξεργασία και με απαρχαιωμένα όρια στα επίπεδα επικίνδυνων ουσιών που αυτά τα απόβλητα μπορούν να περιέχουν,
- μια Υπουργική Απόφαση του 1969 (υπ'αρ. Γ1/1806/7-3-1969, ΦΕΚ Β' 200, όπως τροποποιήθηκε),
- μια Κοινή Νομαρχιακή Απόφαση του 1979 (υπ'αρ. 19640/14/11.1979, ΦΕΚ Β' 1136, όπως τροποποιήθηκε) η οποία επίσημα ορίζει τον

Ποταμό Ασωπό ως «τοποθεσία για την απόρριψη τέτοιου είδους αποβλήτων»

σημάτισαν το νομικό πλαίσιο το οποίο έδωσε τη δυνατότητα στις βιομηχανικές μονάδες της περιοχής των Οиноφύτων να λειτουργούν χωρίς εποπτεία για περισσότερο από 40 χρόνια.

73) Όταν ο Νόμος Περιβαλλοντικής Προστασίας 1650/1986 υιοθετήθηκε (Εφημερίδα της Κυβέρνησης Α' 160 από 16 Οκτωβρίου 1986) ορίζοντας τις περιβαλλοντικές υποχρεώσεις των βιομηχανιών για πρώτη φορά, οι αρχές απέφυγαν το ζήτημα της μη ρυθμιζόμενης απόρριψης υγρών βιομηχανικών απορρήτων. Μόνο τον Νοέμβριο 2007, μετά από διαμαρτυρίες από κατοίκους των Οиноφύτων, το υπεύθυνο Υπουργείο ξεκίνησε να επιβάλλει πρόστιμα σε έναν αριθμό βιομηχανιών με βάση την εγγύτητα του Ποταμού Ασωπού, εξαιτίας της ρύπανσης που προκαλούνταν από την απόρριψη υγρών αποβλήτων τα οποία προέρχονταν από τις κατασκευαστικές διεργασίες τους και ανιχνεύθηκαν κατά τη διάρκεια ελέγχων από περιβαλλοντικούς επιθεωρητές.

74) Τον Μάρτιο 2008, ο Γενικός Επιθεωρητής Διοίκησης κατέθεσε μια επίσημη αναφορά δηλώνοντας ότι υπήρχαν κενά και επικαλύψεις στη νομοθεσία επί της διαχείρισης επικίνδυνων ή τοξικών βιομηχανικών αποβλήτων και πιο συγκεκριμένα ότι η νομοθεσία αυτή δεν φαινόταν να εφαρμόζεται από τις αρμόδιες αρχές και τις ενδιαφερόμενες βιομηχανίες. Περαιτέρω, η αναφορά δήλωνε ότι κανένα σχέδιο διαχείρισης της λεκάνης του ποταμού δεν είχε υιοθετηθεί για τον Ποταμό Ασωπό, όπως προβλέπεται από την Οδηγία 2000/60/ΕΚ. Σύμφωνα με την αναφορά, οι αρμόδιες νομαρχιακές αρχές εξέδωσαν άδειες λειτουργίας προς εταιρίες οι οποίες προτίθετο να απορρίψουν απόβλητα υπογείως χωρίς να αιτηθούν στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος την προηγούμενη έκδοση άδειας απόρριψης αποβλήτων υπέρ αυτών.

75) Τον Φεβρουάριο 2010, ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, σε συνέντευξη τύπου στα Οινόφυτα, έκανε την εξής δήλωση :

«Αναγνωρίζουμε ότι, δυστυχώς το σοβαρό και περίπλοκο πρόβλημα της ρύπανσης στην Κοιλιάδα του Ασωπού και τα υπόγεια ύδατα στην περιοχή από εξασθενές χρώμιο, άλλα ρυπαντικά βαρέα μέταλλα και κράματα επεκτάθηκε και αυξήθηκε ως αποτέλεσμα της ασυγχώρητης αδιαφορίας του Ελληνικού κράτους τα πρόσφατα χρόνια και συγκεκριμένα από το 2007, όταν το εξασθενές χρώμιο ανιχνεύθηκε σε πόσιμο νερό και υπόγεια ύδατα.»

76) Μετά την ως άνω δήλωση τον Μάιο 2010, μια Κοινή Υπουργική Απόφαση επί της «καθιέρωσης περιβαλλοντικών προτύπων για τον Ποταμό Ασωπό και τιμές ορίων για την εκπομπή υγρών βιομηχανικών αποβλήτων στην λεκάνη απορροής του Ασωπού» εκδόθηκε τελικά

(υπ'αρ. 20488/2010 ΦΕΚ Β'). Το παρόν έγγραφο καταργεί την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ'αριθμ. Γ1/1806/7-3 του 1969 και απαγορεύει την υπόγεια απόρριψη υγρών βιομηχανικών απορρήτων και ορίζει ότι οποιεσδήποτε υπάρχουσες άδειες οι οποίες επιτρέπουν τέτοιου είδους πρακτικές πρέπει να αποσυρθούν.

77) Επιπλέον, η FIDH τονίζει ότι η Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ'αρ. 20488/2010 :

« - ορίζει περιβαλλοντικά πρότυπα και τιμές ορίων για την απόρριψη υγρών αποβλήτων από βιομηχανίες και άλλες δραστηριότητες οι οποίες βρίσκονται εντός της περιοχής απορροής του Ποταμού Ασωπού σύμφωνα με τη σχετική Ευρωπαϊκή νομοθεσία (όπως την Οδηγία 2008/105/Ε.Ε.) επί ουσιών προτεραιότητας και άλλων ρυπογόνων παραγόντων

- προβλέπει ότι οι υπάρχουσες βιομηχανικές και άλλες επιχειρήσεις οι οποίες απορρίπτουν τα υγρά τους απόβλητα στον Ποταμό Ασωπό μπορούν να συνεχίσουν να το κάνουν αυτό, αλλά απαιτούνται να καταθέσουν μια αίτηση για την επανεξέταση των αποφάσεων που επικυρώνουν την συμμόρφωσή τους με τα περιβαλλοντικά πρότυπα το 2010, έτσι ώστε να μπορούν να λάβουν νέα περιβαλλοντικά πρότυπα από τις σχετικές υπηρεσίες την ίδια χρονιά ή έως το τέλος του Ιουνίου 2011 το αργότερο, με τον στόχο να είναι ότι πρέπει να έχουν εκπληρώσει τις προϋποθέσεις που ορίζονται από την καινούρια απόφαση έως το τέλος του 2011.

- Ορίζει ότι το Γραφείο Περιβαλλοντικών Επιθεωρητών των Οικοφύτων του οποίου ο στόχος είναι να εντείνει τους περιβαλλοντικούς ελέγχους και να βελτιώσει το σύστημα να εποπτεύει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας η οποία ισχύει σε περιοχές που αντιμετωπίζουν σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως είναι η περίπτωση με την περιοχή του Ποταμού Ασωπού και τους παραπόταμους και τα ρυάκια που βρίσκονται εντός της υδρογεωλογικής του λεκάνης».

78) Η FIDH ισχυρίζεται ότι, όπως δηλώνεται στην έκθεση δραστηριοτήτων για το 2010-2011 του Ειδικού Γραφείου Περιβαλλοντικών Επιθεωρητών, σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις αρχές οι οποίες είναι υπεύθυνες για την έκδοση των αδειών στο τέλος του 2011, μόνο οι μισές από τις βιομηχανίες είχαν καταθέσει μια αίτηση για τα καινούρια περιβαλλοντικά κριτήρια (30 από 62), ενώ η Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ'αρ. 20488/2010 προβλέπει ότι η διαδικασία για την χορήγηση νέων κριτηρίων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί όχι αργότερα από το τέλος του πρώτου μισού του έτους 2011 έτσι ώστε οι βιομηχανίες να κάνουν τις απαιτούμενες

επενδύσεις επί της αντιρρυπαντικής τεχνολογίας πριν το τέλος του εν λόγω έτους.

79) Η FIDH θεωρεί ότι αυτή η καθυστέρηση συνεισφέρει στην διαίωνηση των επιβλαβών συνεπειών της περιβαλλοντικής ρύπανσης στην καμπή του ποταμού Ασωπού. Ο ενάγων οργανισμός επιχειρηματολογεί ότι παρόλο που δημιουργήθηκε βάσει νόμου (Άρθρο 22 παρ.2 του Νόμου 4014/2011) το Γραφείο Περιβαλλοντικών Επιθεωρητών που θα εδραζόταν στα Οινόφυτα δεν έχει ακόμη λειτουργήσει. Τονίστηκε ότι και το Ειδικό Γραφείο Περιβαλλοντικών Επιθεωρητών επίσης δημόσια αναγνώρισε αυτό το αρνητικό γεγονός.

80) Η FIDH ισχυρίζεται ότι οι μοιρασμένες ευθύνες των κεντρικών περιφερειακών και τοπικών αρχών να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα ρύπανσης στην περιοχή των Οιοφύτων και τα σχετικά υγειονομικά θέματα καθώς και μεταξύ πολλαπλών Υπουργείων (ΥΠΕΚΑ, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων) και των αποκεντρωμένων αρχών δημιουργεί σοβαρές δυσκολίες στη άμεση και αποτελεσματική διευθέτηση των ως άνω προβλημάτων και θεμάτων προκαλώντας καθυστερήσεις στην εφαρμογή των μέτρων τα οποία εμπίπτουν στη μοιρασμένη αρμοδιότητα των ενδιαφερομένων φορέων.

81) Ο ενάγων οργανισμός υποδεικνύει ότι μια «Επιτροπή για την καταγραφή και τον συντονισμό της εφαρμογής μέτρων για τον Ασωπό» δημιουργήθηκε τον Φεβρουάριο 2012 από το ΥΠΕΚΑ κατόπιν πρότασης του αρμόδιου «Ειδικού Γενικού Γραμματέα». Από την άποψη αυτή, η FIDH υποδεικνύει ότι «ο ως άνω Γραμματέας δεν είναι πλέον λειτουργικός, η ηγεσία του Υπουργείου έχει πλέον αντικατασταθεί και ότι η ίδια επιτροπή δεν συναντάται πλέον και ότι εμφανίζεται να έχει βιαίως διακόψει τις δραστηριότητές της».

82) Όσον αφορά τους τοπικούς θεσμούς, η FIDH επιχειρηματολογεί ότι ο Δήμος Οιοφύτων (πλέον τμήμα του Δήμου Τανάγρας) υπήρξε ιδιαίτερα απρόθυμος να εμποδίσει τις εταιρίες από το να απορρίπτουν τα υγρά απόβλητά τους στον Ποταμό Ασωπό και επέδειξε την απροθυμία του αυτή σε αρκετές περιστάσεις. Παρόλο που λειτουργεί το δίκτυο ύδρευσης, δεν ανέστειλε την παροχή νερού όταν αυτό βρέθηκε μη πόσιμο και ακατάλληλο για κατανάλωση. Επιπρόσθετα, ο Δήμος μόνο ενημέρωσε τους κατοίκους για την κατάσταση με καθυστέρηση αφήνοντάς τους να πίνουν νερό το οποίο ήταν ακατάλληλο για κατανάλωση. Παρόλο που δικαιούνταν επιδοτήσεις για εργασίες για τη βελτίωση του δημοτικού δικτύου ύδρευσης, δεν αιτήθηκε για τίποτε από αυτά.

83) Ένα από τα μέτρα τα οποία ελήφθησαν από τον πρώην Δήμο Οιοφύτων μετά από τις αναλύσεις που διεξήχθησαν τον Νοέμβριο 2004 από το Χημείο του Κράτους, οι οποίες έδειξαν υψηλό επίπεδο

συνολικού χρωμίου στο δίκτυο ύδρευσης ήταν να αναμιχθούν όλα τα νερά από τις υπόγειες πηγές του δήμου. Με άλλα λόγια αποφάσισε να αναμειξει το υψηλά μολυσμένο νερό από μια πηγή με το λιγότερο μολυσμένο νερό από άλλες, για να λάβει μια μέση συγκέντρωση χρωμίου η οποία δεν θα υπερέβαινε πλέον το επιτρεπόμενο όριο. Αυτό βεβαιώνεται από την ακόλουθη απάντηση του Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας κ. Γιαννόπουλου, σε μια ερώτηση στο κοινοβούλιο : «Επί της βάσης ερευνών που διεξήχθησαν από την Υγειονομική Διεύθυνση της Νομαρχίας συνήχθη ότι οι συγκεντρώσεις νιτρικών αλάτων, χρωμίου και χλωρίου είναι υψηλότερες από τα επιτρεπόμενα όρια όταν το δείγμα από κάθε σημείο συλλογής λαμβάνεται χωριστά. Ωστόσο, εάν αναμιχθεί το νερό και από τα τρία σημεία συλλογής, αυτά τα όρια δεν υπερβαίνονται πλέον».

84) Ο FIDH επίσης αναφέρει ότι ο ως άνω δήμος αρνήθηκε την πρόσβαση σε περιβαλλοντικά στοιχεία σε πολίτες οι οποίοι τα ζήτησαν από τις σχετικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, όταν ένα μέλος του κοινού ζήτησε να δει τις αναλύσεις του νερού στα Οινόφυτα και οι τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου είχαν αποστείλει τα έγγραφα που ζητήθηκαν, στον δήμαρχο για να τα προωθήσει, ο Δήμος των Οινόφυτων κατηγορηματικά αρνήθηκε να επιτρέψει στο άτομο να τα λάβει.

85) Όσον αφορά τις πρωτοβουλίες που ελήφθησαν από τον (καινούριο) Δήμο Τανάγρας, στην απάντησή του στο αίτημα της Επιτροπής για πληροφορίες, ο ενάγων οργανισμός δηλώνει ότι :

«Ο Δήμαρχος της Τανάγρας ο οποίος εξελέγη το 2011, ενδιαφέρεται περισσότερο για τις ανθρώπινες ανησυχίες και βρίσκεται στο πλευρό τους στον αγώνα για καλή ποιότητα νερού. Ωστόσο, στην πράξη, κανένα σημαντικό μέτρο δεν έχει ληφθεί από τον δήμο. Κάποια μέτρα ελήφθησαν σποραδικά στα νερά του ποταμού Ασωπού από τον Δήμο (και επακόλουθα επιβεβαιώθηκε από μετρήσεις που έγιναν από επιθεωρητές του υπουργείου). Αυτές οι μετρήσεις έδειξαν ότι οι βιομηχανίες δεν είχαν σταματήσει να μολύνουν τον ποταμό. Στο πλαίσιο αυτό, ένα μέτρο... που εκτελέστηκε στις 4 Νοεμβρίου 2011 στο Μάιλλις, έδειξε συγκέντρωση εξασθενούς χρωμίου σε 2580 µg/l, περισσότερο από το 50πλάσιο του επιτρεπόμενου ορίου».

Δικαστικές διαδικασίες σχετικά με τη ρύπανση του Ποταμού Ασωπού

86) Ο ενάγων οργανισμός παρέχει λεπτομερή στοιχεία για έναν αριθμό δικαστικών διαδικασιών σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τη ρύπανση/προβλήματα υγείας στην περιοχή των Οινόφυτων. Στο πλαίσιο αυτό, η FIDH αναφέρεται μεταξύ άλλων στα συμπεράσματα των εξής αποφάσεων :

A) Υπ' αριθμ. 923/2008 (Ιούλιος 2008) Πρωτοδικείου Θήβας :

«Το Δικαστήριο έκρινε ότι το νερό που παρασχέθηκε στην περιοχή Δηλεσίου μέσω του δημοτικού συστήματος υδροδότησης των Οινοφύτων το οποίο προέρχεται από τοπικές πηγές, δεν είναι ούτε υγιές ούτε ασφαλές και θέτει σοβαρές απειλές για τους 6000 τοπικούς χρήστες. Το δικαστήριο διέταξε τον δήμο Οινοφύτων να παραδώσει ασφαλές νερό στους 6000 κατοίκους Δηλεσίου χρησιμοποιώντας δεξαμενές μέχρι ένα νέο σύστημα υδροδότησης να λειτουργήσει στο Δήλεσι. Το δικαστήριο επίσης διέταξε τον δήμο να παρέχει περισσότερες πληροφορίες σε κατοίκους σχετικά με τους κινδύνους από τη χρήση του δημοτικού δικτύου υδροδότησης, το οποίο ήταν σε κακή κατάσταση και γεμάτο εξασθενές χρώμιο».

Β) Υπ' αριθμ. 39765/2010, 3976/2010, 2981/2010, 3977/2010, 2978/2010 και 3974/2010 (Δεκέμβριος 2010) του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου :

«Σύμφωνα με το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, τα προβλήματα συνδέονται κυρίως με την ανεξέλεγκτη απόρριψη στον Ποταμό Ασωπό – εξαιτίας της έλλειψης κεντρικής μονάδας επεξεργασίας αποβλήτων – αποβλήτων (κάποια από τα οποία είναι επικίνδυνα λόγω της υψηλής περιεκτικότητάς τους σε νικέλιο ή χρώμιο) από κάποιες από αυτές τις εταιρίες, ιδιαίτερα εκείνες του μεταλλουργικού τομέα. Ένα από τα κύρια προβλήματα είναι το υψηλό επίπεδο χρωμίου στο πόσιμο νερό της περιοχής».

Γ) Υπ' αριθμ. 845/2010 και 846/2010 (Αύγουστος 2010) του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου :

«Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (...) δήλωσε τα εξής : η άμεση επίλυση του προβλήματος που συνδέεται με την επιδείνωση του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή του Ασωπού Ποταμού και της λεκάνης απορροής του, η οποία έχει λάβει διαστάσεις συναγερμού και έχει καταστεί απειλή για την υγεία και τις ζωές του τοπικού πληθυσμού, είναι ένα ζήτημα επείγουσας δημόσιας ανησυχίας το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί χωρίς καθυστέρηση».

Δ) Υπ' αρ. 662/2012 (Νοέμβριος 2012) της Επιτροπής για τις καθυστερήσεις στην εκτέλεση του Ελληνικού Συμβουλίου του Κράτους :

«Στην απόφασή της, η Επιτροπή θεώρησε ότι το πρόβλημα της περιβαλλοντικής υποβάθμισης της περιοχής του Ασωπού Ποταμού και της καμπής αυτού έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις και συνιστά απειλή για τη ζωή και υγεία του πληθυσμού. Η άμεση επίλυση αυτού του προβλήματος συνιστά επείγοντα λόγο δημόσιου συμφέροντος ο οποίος πρέπει να επιτευχθεί χωρίς καθυστέρηση και με τη συνεισφορά του ενάγοντα (εταιρίας) σχετικά με την περιβαλλοντική του απόδοση και στην οποία η πεποίθηση της Διοίκησης έχει δικαίως κλονιστεί και ότι εξαιτίας, μεταξύ άλλων, των επικίνδυνων ουσιών που χρησιμοποιούνται

στη διαδικασία παραγωγής, αλλά επίσης και επειδή ο ενάγων δεν επέδειξε στο παρελθόν υποδειγματικό σεβασμό της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αλλά (διαπράττει) παραβάσεις των μέτρων σχετικά με την αρχή πρόληψης».

Συμπεράσματα του ενάγοντα οργανισμού

87. Έχοντας υπόψη τις ως άνω πληροφορίες και θεωρήσεις, η FIDH ισχυρίζεται ότι :

A) οι υπεύθυνοι φορείς κεντρικής διοίκησης : δεν εισήγαγαν κανένα μέτρο για τον χωρικό ή περιβαλλοντικό σχεδιασμό της βιομηχανικής περιοχής των Οινοφύτων, δεν υιοθέτησαν για τον Ασωπό ένα σχέδιο διαχείρισης λεκάνης ποταμού όπως προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, δεν υιοθέτησαν ένα σχέδιο διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων το οποίο να είναι σύμφωνο με τις προδιαγραφές της σχετικής Κοινοτικής νομοθεσίας, δεν συντόνισαν τις πρωτοβουλίες τους προς μια αρμονική εφαρμογή των ισχυόντων νομοθετικών μέτρων, δεν εφάρμοσαν πλήρως τις σχετικές διοικητικές πράξεις, παρέλειψαν να ενημερώσουν και εκπαιδεύσουν το κοινό, περιλαμβάνοντας μαθητές σχολείων, σχετικά με τα τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα, δεν οργάνωσαν μια συστηματική επιδημιολογική καταγραφή του ενδιαφερόμενου πληθυσμού για την αξιολόγηση των κινδύνων για την υγεία, δεν όρισαν κάποιο όριο για τα επίπεδα Cr-6 στο πόσιμο νερό.

B) Η πρώην Νομαρχία Βοιωτίας (νυν Περιφερειακή Μονάδα Βοιωτίας – Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας) : δεν έλαβε αποτελεσματικά προληπτικά μέτρα και παρέλειψε να εισάγει κανονισμούς για να προστατεύσει τον ποταμό από τους κατοίκους των Οινοφύτων, δεν οργάνωσε ποτέ επιτόπιες επισκέψεις ή άλλου είδους εποπτεία των βιομηχανιών της κοιλάδας του Ασωπού, ποτέ δεν υιοθέτησε μέτρα για να ενημερώσει τους κατοίκους ή το γενικό κοινό σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα τα οποία αναφέρονται από την υπόθεση του Ασωπού όπως η ρύπανση του νερού από βαρέα με τ' άλλα ή τα αντίκτυπος αυτής της ρύπανσης σε όλα τα επίπεδα, δεν έλαβε καμία πρωτοβουλία να αξιολογήσει τους κινδύνους για την υγεία μέσω επιδημιολογικής καταγραφής των ενδιαφερόμενων πληθυσμών, παρέδωσε σε υπάρχουσες και νέες επιχειρήσεις άδειες χωρίς να κάνει όλους τους απαραίτητους ελέγχους.

Γ) Ο πρώην Δήμος Οινοφύτων (επί του παρόντος ενσωματωμένος στον Δήμο Τανάγρας ως δημοτική μονάδα) : υπήρξε απρόθυμος να εμποδίσει τις εταιρίες από την απόρριψη των υγρών αποβλήτων τους στον Ποταμό Ασωπό, δεν ανέστειλε την υδροδότηση όταν το νερό βρέθηκε μη πόσιμο και ακατάλληλο για κατανάλωση, μόνο ενημέρωσε τους κατοίκους για την κατάσταση καθυστερημένα, αφήνοντάς τους να πίνουν νερό το οποίο ήταν ακατάλληλο για κατανάλωση, δεν έκανε

τακτικές έρευνες νερού επικεντρώνοντας στις συγκεντρώσεις νιτρικών αλάτων και χρωμίου και καλύπτοντας το πλήρες δίκτυο υδροδότησης του δήμου, δεν διεξήγε υδρογεωλογικές μελέτες επί της ποιότητας των υπογείων υδάτων στον δήμο ώστε να καθορίσει ποια μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν για να καθαριστεί ή απολυμανθεί το νερό, δεν διεξήγε καμία επιδημιολογική μελέτη, τηρώντας τους κατοίκους ενημερους για τα αποτελέσματα και τις εξελίξεις, αρνήθηκε την πρόσβαση σε πληροφορίες επί του περιβάλλοντος, σε πολίτες οι οποίοι τις ζήτησαν από τις σχετικές υπηρεσίες.

88. Υπό το πρίσμα των ως άνω, η FIDH ζήτησε από την Επιτροπή να δηλώσει ότι το Ελληνικό κράτος απέτυχε να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με το Άρθρο 11 του Κεφαλαίου.

2- Η Κυβέρνηση

Γενικές Πληροφορίες

89. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι κάποια από τα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τη FIDH στην μήνυσή της επιβεβαιώθηκαν από την Κυβέρνηση. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στους ισχυρισμούς που προβλήθηκαν από τον ενάγοντα οργανισμό, η Κυβέρνηση αναγνωρίζει με ρητά λόγια ότι :

Α) «Η ευρύτερη περιοχή του Ποταμού Ασωπού δεν προορίζεται ούτε ιδρύθηκε ως «βιομηχανική ζώνη βάσει νόμου» και ότι η εν λόγω περιοχή «βρίσκεται μεταξύ εκείνων με την υψηλότερη βιομηχανική δραστηριότητα στην Ελλάδα και λειτουργεί ως «άτυπο» βιομηχανικό πάρκο με αρκετές ελλείψεις στις υποδομές».

Β) «Ο Ποταμός Ασωπός (...) έχει (...) ρυπάνει τον υδροφορέα της ευρύτερης περιοχής και ότι «η λεκάνη απορροής (του) είναι μια από τις πλέον μολυσμένες περιοχές στη χώρα εξαιτίας της άνευ κανονισμών και ανεξέλεγκτης λειτουργίας επιχειρήσεων στην άτυπη βιομηχανική περιοχή Οινοφύτων-Σχηματαρίου για σειρά ετών. Ο υδροφορέας της περιοχής έχει μολυνθεί με βαρέα μέταλλα περιλαμβάνοντας εξασθενές χρώμιο».

Γ) «Η ρύπανση των υπόγειων υδάτων και των επιφανειακών υδάτων προκλήθηκε από την παρουσία βαρέων μετάλλων (ολικού χρωμίου, εξασθενούς χρωμίου, νικελίου, αρσενικού, μολύβδου και άλλων) καθώς και νιτρικών αλάτων, των οποίων οι συγκεντρώσεις είναι πολλαπλάσια υψηλότερες από τις παραμετρικές τιμές που προβλέπονται από την Ευρωπαϊκή νομοθεσία επί της ποιότητας του νερού που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση (...)».

Δ) «Το ζήτημα περιβαλλοντικής ρύπανσης του Ασωπού Ποταμού δημοσιοποιήθηκε τον Αύγουστο 2007 όταν υψηλά επίπεδα βαρέων μετάλλων καθώς και εξασθενούς χρωμίου που υπήρχαν στον υδροφορέα της περιοχής ανιχνεύθηκαν μέσω μετρήσεων που

διεξήχθησαν από το Γενικό Χημείο του Κράτους και άλλα διαπιστευμένα εργαστήρια» και ότι «το ΥΠΕΚΑ, το οποίο ιδρύθηκε στις αρχές του 2010, δημόσια αναγνώρισε την περιβαλλοντική ζημία η οποία συνέβη στην ευρύτερη περιοχή του Ποταμού Ασωπού (Οινόφυτα-Σχηματάρι) και τις συνέπειές της στη Δημόσια Υγεία».

Ε) «Η καταγραφή της κατάστασης υγείας του πληθυσμού (...) καταδεικνύει την ανάγκη να ληφθούν μέτρα (...) για την προστασία της δημόσιας υγείας και (...) την αναβάθμιση του περιβάλλοντος».

ΣΤ) «Η πηγή του προβλήματος (...) σχετίζεται με την ασφαλή διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων στην περιοχή με σκοπό τον περιορισμό του κινδύνου μεταβίβασης της ρύπανσης στους υδροφόρους ορίζοντες και την προστασία του πόσιμου νερού και της δημόσιας υγείας γενικά».

Ζ) Υπάρχουν σοβαρά προβλήματα σχετικά με την ασφαλή διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, δηλαδή : «Πενιχρή απογραφή των ποσοτήτων και ειδών επικίνδυνων αποβλήτων που παράγονται, έλλειψη χαρτογράφησης κατάλληλων τοποθεσιών όπου θα μπορούσαν να ιδρυθούν εγκαταστάσεις διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων (...), ουσιαστικής έλλειψη υποδομών διαχείρισης αποβλήτων και πιο συγκεκριμένα χώρων υγειονομικής ταφής για τα επικίνδυνα απόβλητα (...)».

Η) «Η μοιρασμένη αρμοδιότητα μεταξύ των πολλαπλών υπηρεσιών σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο σχετικά με τον Ποταμό Ασωπό και την ευρύτερη περιοχή καθώς και μεταξύ πολλαπλών Υπουργείων (ΥΠΕΚΑ, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων) δημιουργεί δυσκολίες στην άμεση και αποτελεσματική διευθέτηση των προβλημάτων και προκαλεί καθυστερήσεις στην εφαρμογή μέτρων τα οποία εμπίπτουν στη μοιρασμένη αρμοδιότητα αυτών των φορέων».

Ι) Η στελέχωση του Γραφείου Περιβαλλοντολογικών Επιθεωρητών Οινοφύτων (Τομέας Στερεάς Ελλάδας) (έχει καθυστερήσει) από γραφειοκρατικές εμπλοκές

ΙΑ) Η δημιουργία καθαρών κανόνων, οδηγιών και διαδικασιών πάνω στις οποίες οι πηγές μόλυνσης μπορεί να ελεγχθούν και οι βιομηχανίες θα δεσμεύονται να λειτουργήσουν, είναι βασική προϋπόθεση.

90) Πιο συγκεκριμένα αναφορικά με τη μόλυνση που προκλήθηκε από το Cr-6 η Κυβέρνηση αναφέρει ότι η εθνική νομοθεσία εν ισχύ, επί της ποιότητας του ύδατος που προβλέπεται για ανθρώπινη κατανάλωση (Κοινή Υπουργική Απόφαση Αρ.Υ2/2600/2001 – ΦΕΚ 892Β/11-07-2001) 'έχει υιοθετηθεί σε πλήρη συμμόρφωση με την Κοινοτική Οδηγία 98/83/ΕΚ, που θέτει τις μέγιστες παραμετρικές αξίες συμπεριλαμβανομένου ενός εκ του συνόλου του χρωμίου σε επίπεδο 0.05mg/l ή 50µg/l» και ότι η προαναφερόμενη τιμή είναι

σε πλήρη συμμόρφωση με τις οδηγίες του Οργανισμού Παγκόσμιας Υγείας για την ποιότητα του Πόσιμου Νερού. Ως προς το σκοπό αυτό η Κυβέρνηση θεωρεί ότι σύμφωνα με τις συγκεκριμένες οδηγίες το «εξασθενές χρώμιο έχει ταξινομηθεί ως καρκινογενές όταν εισπνέεται, όμως υπάρχουν τεχνικές δυσκολίες προκειμένου να επιτευχθούν αναλυτικές μετρήσεις και προκύπτουν μη επαρκή τοξικολογικά δεδομένα. Έχοντας αυτό υπόψη η Κυβέρνηση σημειώνει ότι η WHO δεν προτείνει όριο για το εξασθενές χρώμιο αλλά για (το σύνολο) του χρωμίου.

91) Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (Κοινή Υπουργική Απόφαση 2600/2001)(...) κάθε υπέρβαση πρέπει να ανακοινώνεται δημοσίως από τις αρμόδιες αρχές παροχής ύδρευσης, (...) η παροχή ύδρευσης πρέπει να διακόπτεται και να ξεκινούν διαδικασίας αποκατάστασης της ποιότητας του νερού.

92) Αναφορικά με τους κινδύνους στην υγεία που σχετίζονται με το Cr-6, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι το Υπουργείο Υγείας αρχικά εξέδωσε εγκυκλίους επί της συστηματικής καταχώρησης των συγκεντρώσεων Cr-6 στο πόσιμο νερό για περίοδο ενός έτους μέσα στη χώρα με σκοπό την εκτίμηση της παρουσίας και των επιπέδων του Cr-6 στο πόσιμο νερό σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Δεύτερον ξεκίνησε τον καθορισμό α) ορίων για το Cr-6 στο νερό που προορίζεται για ανθρώπινη πόση και β) παραμετρικών τιμών για Cr-6 τις οποίες η ανώτερη αρχή υγείας (το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας) αναμένεται να γνωμοδοτήσει. Τρίτον οργάνωσε (μαζί με το ΥΠΕΚΑ τον Ιανουάριο του 2011), διεθνές συνέδριο για την εξέταση όλων των θεμάτων που αφορούν την παρουσία Cr-6 στο πόσιμο νερό. Αναφέρεται ότι τα βασικά συμπεράσματα της συνεδρίασης παρουσιάζονται σε δελτίο τύπου του ΥΠΕΚΑ.

93) Επιπλέον, η κυβέρνηση αναφέρει ότι κατά το 2012, το Υπουργείο Υγείας συγκάλεσε σύσκεψη με τη συμμετοχή των αρμόδιων φορέων, προκειμένου να καθοριστεί ένα όριο για το Cr-6 στο νερό που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση. Οι συμμετέχοντες αποφάνθηκαν ότι "η νομοθεσία της χώρας βασίζεται σε υπάρχοντα διεθνή πρότυπα, ακολουθεί τις απαιτήσεις της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας και είναι σε πλήρη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας".

94) Με αυτό κατά νου, η κυβέρνηση παρατηρεί ότι:

"Η δημιουργία νέων ποιοτικών ορίων σε εθνικό επίπεδο - εκτός από εκείνες που προβλέπονται από την οδηγία 98/83 /ΕΚ- προϋποθέτει μια σειρά από τεκμηριωμένα στοιχεία που συσχετίζονται με την αξιολόγηση κινδύνου των παραμέτρων ποιότητας με την πορεία της έκθεσης (εισπνοή, κατάποση, επαγγελματικής έκθεσης, κλπ), τη χρήση (άρδευση, ύδρευση, κλπ.) και τις επιπτώσεις στη δημόσια υγεία. Η αξιολόγηση των εν λόγω δεδομένων (αξιοπιστία, ο βαθμός συσχέτισης), επίσης, λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη τοξικολογικών δεδομένων σχετικά με την κατάποση σε διεθνές επίπεδο - όπως

αναφέρθηκε από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας - θα δείξει κατά πόσον υπάρχει ανάγκη να θεσπίσουμε νέες παραμέτρους και/ή νέες παραμετρικές τιμές". Από την άποψη αυτή, η κυβέρνηση καταλήγει ότι "η ίδια αρμόδια αρχή του Υπουργείου Υγείας παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και αν(...) υπάρξουν επαρκή και τεκμηριωμένα επιστημονικά και τοξικολογικά στοιχεία σχετικά με την ρύπανση του εξασθενούς χρωμίου στο νερό που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση, θα συντάξει ειδική νομοθετική ρύθμιση".

95) Έχοντας υπόψη τις ανωτέρω εκτιμήσεις καθώς και τις πληροφορίες που παρέχονται ως απάντηση στην αίτηση της Επιτροπής (βλέπε σημεία 97- 126 παρακάτω), η κυβέρνηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «γίνονται σοβαρές προσπάθειες ώστε το ζήτημα σχετικά με τον Ασωπό Ποταμό και τη ρύπανση του περιβάλλοντος της περιοχής, καθώς και τις τυχόν επιπτώσεις που αυτή μπορεί να έχει τόσο στο περιβάλλον όσο και στην υγεία των κατοίκων, θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά".

96) Με αυτό κατά νου, η κυβέρνηση ζητά από την Επιτροπή να δηλώσει ότι δεν υπάρχει παραβίαση του άρθρου 11 του Χάρτη από την Ελλάδα.

Πληροφορίες σχετικά με τα ειδικά μέτρα που λαμβάνονται σε σχέση με τη ρύπανση / προβλήματα υγείας στην περιοχή των Οιοφυτών

Γενικά και συντονιστικά μέτρα

97) Πρώτα από όλα, η κυβέρνηση δηλώνει ότι η κοινή υπουργική απόφαση για τον "καθορισμό ποιοτικών περιβαλλοντικών προτύπων για τον ποταμό Ασωπό και οριακές τιμές για τις εκπομπές των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων στην παραποτάμια περιοχή του Ασωπού" (αρ 20488/19-5-2010 - ΦΕΚ 749, Β/31-5-2010) έχει εγκριθεί. Επισημαίνει ότι, με βάση αυτή, τα ποιοτικά όρια καθορίζονται τόσο για τον Ποταμό Ασωπό όσο και για τις εκπομπές των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων στην περιοχή.

98) Πιο συγκεκριμένα, η κυβέρνηση δηλώνει ότι μέσω του παρόντος κανονισμού:

"Παρωχημένες διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι βιομηχανίες της περιοχής θα μπορούσαν να ρίξουν τα υγρά βιομηχανικά απόβλητα στον Ποταμό Ασωπό έχουν καταργηθεί. Η κοινή Νομαρχιακή απόφαση 19649/1979 (ΦΕΚ 1136/Β) δυνάμει της οποίας ο Ασωπός Ποταμός είχε οριστεί ως τόπος διάθεσης βιομηχανικών αποβλήτων αγωγού προς τον Κόλπο της Εύβοιας έχει καταργηθεί. Το κόστος για τη δειγματοληψία και τις εργαστηριακές αναλύσεις των δειγμάτων,

προκειμένου να προσδιοριστεί η συμμόρφωση με νομικές υποχρεώσεις γεννήθηκε από την παρακολούθηση δραστηριότητας".

99) Η κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι μια επεξηγηματική εγκύκλιος (Αρ. 106072/23-8-2010 του Υπουργού ΥΠΕΚΑ περί "διευκρινήσεων για την ορθή εφαρμογή της Κοινής υπουργικής απόφασης Αρ. 20488/19-5-2010" έχει εκδοθεί. Όσον αφορά την εφαρμογή της Κοινής υπουργικής απόφασης Αρ. 20488/19-5-2010, η κυβέρνηση δηλώνει ότι:

" (...) η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της αποκεντρωμένης διαχείρισης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας κάλεσε τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, οι οποίες βρίσκονται εντός των ορίων της παραποτάμιας περιοχής του Ασωπού και οι δραστηριότητες των οποίων αποτελούν αντικείμενο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης από την εν λόγω Γενική Διεύθυνση, για να παρουσιάσουν τεχνικές εκθέσεις σχετικά με την τροποποίηση των περιβαλλοντικών τους όρων, προκειμένου να συμμορφωθούν με την ανωτέρω κοινή απόφαση".

100) Στο πλαίσιο αυτό, οι ακόλουθες πληροφορίες παρέχονται από την κυβέρνηση:

"Δεκαεννέα (19) από τις τριάντα δύο (32) δραστηριότητες ανταποκρίθηκαν και υπέβαλλαν Τεχνική Έκθεση ή μελέτη εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την τροποποίηση/ανανέωση των περιβαλλοντικών τους όρων. Μέχρι σήμερα, η προαναφερόμενη υπηρεσία έχει εκδώσει εννέα (9) Αποφάσεις έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων και οι υπόλοιπες δέκα (10) περιπτώσεις βρίσκονται υπό εξέταση (συμπληρωματικά έγγραφα, γνωμοδότηση, επιθεωρήσεις κλπ). Οι υπόλοιπες δεκατρείς (13) δραστηριότητες που δεν έχουν απαντήσει στην κλήση, έλαβαν προειδοποιητική υπενθύμιση (...). Τα έγγραφα έχουν διαβιβασθεί στην Ειδικό Γραφείο Επιθεωρητών Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) έτσι ώστε να μπορεί να λάβει τα απαραίτητα μέτρα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους".

101) Στο πλαίσιο αυτό, η κυβέρνηση αναφέρει επίσης ότι:

"Η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας είχε ήδη απαγορεύσει από το έτος 2008 την υποβρύχια και επιφανειακή διάθεση των επεξεργασμένων βιομηχανικών λυμάτων, μέσω τροποποιήσεων των αντίστοιχων όρων των Αποφάσεων εγκρίσεων περιβαλλοντολογικών αδειών, καθώς αυτά τα απόβλητα πριν από την επεξεργασία τους,

ήταν επικίνδυνες ουσίες, ανεξάρτητα της συγκέντρωσης, και ως εκ τούτου, ένας μεγάλος αριθμός των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων είχε επιλέξει πλήρη ανακύκλωση των επεξεργασμένων βιομηχανικών λυμάτων πριν από την έκδοση της κοινής απόφασης".

102) Και ότι:

" (...) Σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση Αρ. 20488/2010 , δεκαπέντε (15) βιομηχανίες που βρίσκονται εντός των ορίων της εν λόγω περιοχής, οι οποίες απέβαλλαν τα λύματα τους στο έδαφος ή στα ύδατα επιφανείας, υπέβαλλαν στην αρμόδια διεύθυνση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου του ΥΠΕΚΑ αιτήσεις μαζί με τους φακέλους που αφορούν την αναθεώρηση των περιβαλλοντικών όρων έγκρισης αποφάσεων. (...) η διαδικασία αναθεώρησης της Απόφασης Περιβαλλοντολογικής Έγκρισης" έχει ολοκληρωθεί αναφορικά με τις έντεκα (11) βιομηχανίες και η έκδοση των αδειών για τις υπόλοιπες τέσσερις (4) βιομηχανίες είναι σε εξέλιξη".

103) Όσον αφορά τη σύσταση του Γραφείο Επιθεωρητών Περιβάλλοντος στα Οινόφυτα – Τομέας Στερεάς Ελλάδας, η κυβέρνηση δηλώνει ότι οι διαδικασίες απόσπασης για τη στελέχωση του γραφείου έχουν αρχίσει. Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι υπάρχει μια καθυστέρηση στις διαδικασίες και ότι η καθυστέρηση οφείλεται σε γραφειοκρατικές εμπλοκές. Πληροφορίες σχετικά με τις προσπάθειες του γραφείου των ειδικών επιθεωρητών περιβάλλοντος που έγιναν με το στόχο τη στελέχωση του Τομέα Στερεάς Ελλάδας παρέχονται επίσης.

104) Η κυβέρνηση δηλώνει ότι το Φεβρουαρίου 2010, ο Υπουργός Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής παρουσίασε ένα "Σχέδιο για την ολοκληρωμένη διαχείριση της περιβαλλοντικής κρίσης του Ασωπού". Αυτό το έργο - αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς (Γραμματείες ΥΠΕΚΑ, νομαρχιακές / περιφερειακές υπηρεσίες, τοπικές αρχές, την κοινωνία των πολιτών) – Αυτό αποσκοπεί σε μείωση / εξάλειψη της ρύπανσης, στην προστασία της δημόσιας υγείας, στον προγραμματισμό της άτυπης βιομηχανικής περιοχής των Οινόφυτων και του Σχηματαρίου και τη διασφάλιση της εφαρμογής των μέτρων. Δεν υπάρχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του ανωτέρω σχεδίου.

105) Η κυβέρνηση δηλώνει ότι η Ειδική Γραμματεία Ενεργειακής και Περιβαλλοντολογικής Επιθεώρησης (ΕΓΕΠΕ) στις αρχές του 2012 ίδρυσε μια Επιτροπή για να "θα εντείνει τον συντονισμό των ενεργειών για την εφαρμογή της Κοινής υπουργικής απόφασης Αρ. 20488/2010 και την παρακολούθηση της εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Προγράμματος για την διαχείριση της περιβαλλοντικής κρίσης στον Ασωπό σε κεντρικό και

περιφερειακό επίπεδο". Μια λεπτομερής λίστα από τις προτάσεις της ανωτέρω επιτροπής σε σχέση με τα προβλήματα εφοδιασμού νερού, τη διάθεση των προ-επεξεργασμένων βιομηχανικών υγρών αποβλήτων, χωροταξίας, έλεγχου της ρύπανσης, κλπ. που παρέχεται

106) Όσον αφορά τα μέτρα συντονισμού, η κυβέρνηση αναφέρει ότι:

«Το Γραφείο Συντονισμού για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής ευθύνης, η αρμόδια αρχή σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης που καθορίζεται με το Προεδρικό Διάταγμα 148/29-9-2009, προωθεί τη σύσταση περιφερειακών επιτροπών σε αποκεντρωμένο επίπεδο διοίκησης, προτεραιότητα της οποίας θα είναι η πρόληψη και αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών που προκλήθηκαν στην περιοχή του Ασωπού Ποταμού, σε στενή συνεργασία με την αποκεντρωμένη διαχείριση της Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας και την αρμόδια περιφερειακή επιτροπή για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών ζημιών, και έχει ήδη εντοπίσει πολλές περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιχειρήσεις».

Έλεγχος Ρύπανσης

107) Η κυβέρνηση δηλώνει ότι η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ) έχει δοθεί η εντολή να διεξάγει «εποπτεία και επιθεώρηση». Σε αυτό το πλαίσιο, η κυβέρνηση επισημαίνει ότι από το 2004 έως το 2011:

«Η ΕΥΕΠ πραγματοποίησε πάνω από 260 επιθεωρήσεις και ελέγχους κυρίως σε βιομηχανίες που είναι εγκατεστημένες στην ευρύτερη περιοχή του ποταμού Ασωπού. Πάνω από 150 πιστοποιήσεις για παραβιάσεις έχουν εκδοθεί, ενώ το συνολικό ποσό των προβλεπόμενων προστίμων υπερβαίνει τα 6,5 εκατομμύρια ευρώ. Κάθε μία υπόθεση, για την οποία η παράβαση έχει επιβεβαιωθεί, διαβιβάστηκε στην αρμόδια εισαγγελία για διερεύνηση πιθανών ποινικών αδικημάτων. Επιπλέον, οι απαραίτητες συστάσεις και κατευθυντήριες οδηγίες παρέχονται στη διάρκεια των επιθεωρήσεων, από τη μία πλευρά, στα αρμόδια όργανα για τη λειτουργία των εν λόγω βιομηχανιών και, από την άλλη, στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες (χορήγηση αδειών και στις αρχές ελέγχου) με στόχο την παρακολούθηση και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των βιομηχανιών αυτών με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας».

108) Έπεται πίνακας που παρουσιάζει τις επιθεωρήσεις που διενεργήθηκαν στην ευρύτερη περιοχή του Ποταμού Ασωπού από την ίδρυση της ΕΥΕΠ (θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά το 2012 μια σειρά από ελέγχους και

επιθεωρήσεις έχουν πραγματοποιηθεί στην περιοχή, κυρίως σε μεταλλουργικές βιομηχανίες):

Επιθεωρήσεις που διενεργούνται από τους ειδικούς περιβαλλοντικούς επιθεωρητές - γραφείο της ευρύτερης περιοχής του ποταμού Ασωπού				
	Επιθεωρήσεις	Εναληπτικές επιθεωρήσεις	Πιστοποιητικά παραβιάσεων	Ποσό των προτεινόμενων προστίμων
2004	13	-	10	207,500 €
2005	4	-	3	71,100 €
2006	19	1	14	332,480 €
2007	52	10	49	2.374.000 €
2008	43	19	41	1.151.415 €
2009	32	6	12	124,450 €
2010	31	-	17	906,300 €
2011	30	15	27	1.100.000
Συνολικό ποσό	224	36	146	6.267.245 €

Χωροταξία / αειφόρος ανάπτυξη

109) Η Επιτροπή σημειώνει ότι το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Τανάγρας, συμπεριλαμβανομένης της δημοτικής μονάδας Οινοφύτων, δεν έχει ακόμη εγκριθεί. Από την άποψη αυτή, η κυβέρνηση παραδέχεται ότι:

"Η διαχείριση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων στην περιοχή των Οινοφύτων, είναι οργανωμένη, βραχυπρόθεσμα, σύμφωνα με το πλαίσιο του ελέγχου της αστικής ζώνης που πρέπει να καθορίζεται από το νόμο, μέχρι να ολοκληρωθούν οι Ειδικές χωροταξικές παρεμβάσεις, που θα επαναπροσδιορίσουν την ευρύτερη περιοχή, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση Αρ. 26298/2003 σχετικά με το "περιφερειακό πλαίσιο έγκρισης του χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για την περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας» (ΦΕΚ 1469/2003) ".

110) Ωστόσο, Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι:

"Όταν εντοπίζονται νέες βιομηχανίες στη λεκάνη απορροής του Ασωπού, η Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης της Θεσσαλίας; - Στερεά Ελλάδα εφαρμόζει τις διατάξεις της κοινής υπουργικής απόφασης Αρ. 11508/2009 "Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων", καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές του Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Σχηματαρίου (Αριθ. 105787/12588/2010 ,ΦΕΚ 60/ΑΑΠ/31-12-2010)".

111). Άλλες πληροφορίες που αφορούν τη χωροταξία και αιεφόρο ανάπτυξη παρέχονται μεταξύ άλλων από την κυβέρνηση σε σχέση με τα ακόλουθα θέματα:

- Τη δημιουργία μιας ομάδας εργασίας "για τη δημιουργία ζωνών προστασίας για του Ποταμού Ασωπού" (με βάση την απόφαση Αρ. 728/21.03.2008 από τον υφυπουργό του Υπουργείου Περιβάλλοντος ενέργειας και κλιματικής αλλαγής).

- Καθιέρωση της απορρύπανσης βιομηχανικών πάρκων (που θεσπίστηκε με το νόμο Ν.3982/11 ως εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών που καθορίζονται από το ειδικό πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αιεφόρου ανάπτυξης της βιομηχανίας, που εγκρίθηκε το 2009 (ΦΕΚ151/ΑΑΠ/ 2009).

Διαχείριση Υδάτων

112) Το σχέδιο διαχείρισης της λεκάνης απορροής του ποταμού για την Ανατολική Στερεά Ελλάδα (GR07), η οποία περιλαμβάνει την περιοχή λεκάνης απορροής του ποταμού Ασωπού (GR25), συντάσσεται από την ειδική γραμματεία ύδατος (ΕΓΥ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, εδάφιο β' του νόμου 3199/2003 .Η εκπόνηση και η εφαρμογή του σχεδίου διαχείρισης της λεκάνης απορροής του ποταμού αποτελεί υποχρέωση του κράτους σε συμμόρφωση με την οδηγία 2000/60 /ΕΚ, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 22 Δεκεμβρίου 2000. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η υποχρέωση αυτή δεν έχει ακόμη εκπληρωθεί (βλέπε παραγράφους 25-26 ανωτέρω).

113) Από την άποψη αυτή, η κυβέρνηση δηλώνει ότι:

"Το προτεινόμενο σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για την περιφέρεια Ανατολικής Στερεάς Ελλάδα έχει τεθεί σε δημόσια διαβούλευση, προκειμένου να οριστικοποιηθεί και επακολούθως να εγκριθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του καθώς και η διαδικασία που προβλέπεται από τα άρθρα 6 και 7 του Ν.3199/2003. Το σχέδιο διαχείρισης στο πλαίσιο

διαβούλευσης περιλαμβάνει τις δράσεις σχετικά με την προστασία των υδάτων που συνδέονται με την κοινή υπουργική απόφαση Αρ. 20488/2010 (ΦΕΚ '749) ".

Πόσιμο νερό

114) Η κυβέρνηση αναφέρει ότι οι ίδιες αναγκαίες ενέργειες έχουν εγερθεί για την ασφαλή παροχή καθαρού πόσιμου νερού στους κατοίκους της περιοχής των Οиноφύτων ενώ οι πόροι που απαιτούνται έχουν διασφαλιστεί". Πλήρη περιγραφή για τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, παρέχεται από την κυβέρνηση με την απάντησή της στην αίτηση της Επιτροπής για ενημερωμένες πληροφορίες. Αυτές οι πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν τα έργα για την αναβάθμιση του διωλιστηρίου Οиноφύτων και τη μεταφορά νερού από το Μόρνο- την κατασκευή νέων διωλιστηρίων και την παροχή νερού μέσω των σωλήνων εφοδιασμού. Οι δραστηριότητες που διεξάγονται από τις αρχές του Δήμου της Τανάγρας καθώς και από την περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, όσον αφορά τον εφοδιασμό με καθαρό πόσιμο νερό, ιδίως μέσω ελέγχων, επιθεωρήσεων και πληροφοριών που παρέχονται προς τον ενδιαφερόμενο πληθυσμό.

115) Σε αυτό το πλαίσιο, η κυβέρνηση δηλώνει ότι, προκειμένου να αντιμετωπισθούν καλύτερα τόσο τα θέματα της ποιότητας του πόσιμου νερού στο δήμο Οиноφύτων όσο και του καθορισμού ενός ορίου για το Cr-6, το Υπουργείο Υγείας, από το 2007, ενημερώνει και αποστέλλει Κατευθυντήριες Γραμμές προς το Υπουργείο Υγείας της Νοτιοανατολικής Βοιωτίας, ώστε η υγεία και οι έλεγχοι των δειγμάτων να μπορούν να διεξάγονται και όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση ποιότητας του πόσιμου νερού και δημόσιας υγείας να μπορούν να ληφθούν.

116) Όσον αφορά το ΥΠΕΚΑ, η κυβέρνηση δηλώνει ότι η ειδική γραμματεία για τα ύδατα συμμετέχει στην ερευνητική δραστηριότητα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου Αθηνών, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα LIFE+ 2010, με τίτλο "Χρώμιο στο σύστημα υπόγειων υδάτων του Ασωπού: αποκατάσταση τεχνολογίας και μέτρα" (LIFE10 ENV/GR/000601- 2011-2015). Η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας συμμετέχει σε αυτό. Στόχος του έργου είναι ο καθορισμός των ανώτατων επιτρεπομένων τιμών για το εξασθενές χρώμιο στο σύστημα υπόγειων υδάτων της λεκάνης απορροής του Ασωπού ποταμού σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας για την προστασία των υπόγειων υδάτων.

Επιδημιολογικής παρακολούθησης

117) Η κυβέρνηση δηλώνει ότι:

"Το υπουργείο Υγείας, μέσω του Ελληνικού Κέντρου για την πρόληψη και τον έλεγχο των ασθενειών, ανέθεσε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών τη διενέργεια επιδημιολογικής μελέτης

σχετικά με τις επιπτώσεις στην υγεία από την κατανάλωση του νερού από τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής των Οиноφύτων.

118) Επιπλέον, επισημαίνει ότι ένα έργο με στόχο τη δημιουργία ενός "Παρατηρητηρίου Υγείας", στην ευρύτερη περιοχή των Οиноφύτων με προβλεπόμενη διάρκεια 7 ετών, ξεκίνησε το 2009. Από την άποψη αυτή, επισημαίνεται ότι:

"Το Παρατηρητήριο Υγείας αποσκοπεί στην καταγραφή, την ανάλυση και την παρακολούθηση της υγείας όλων των ανθρώπων που κατοικούν ή/και εργάζονται στην περιοχή. Όσον αφορά τα Οινόφυτα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην καταγραφή των χρόνιων ασθενειών, όπως αναπνευστικά προβλήματα, δερματικές παθήσεις, καρκίνους και τη σχέση τους με την ποιότητα του περιβάλλοντος".

119) Η κυβέρνηση αναφέρει επίσης ότι, στο πλαίσιο των ανωτέρω παρατηρητηρίο:

"Επιδημιολογική μελέτη έχει εκπονηθεί και εφαρμόζεται στην περιοχή, σε απάντηση στο μακροχρόνιο αίτημα των κατοίκων για μια μελέτη σχετικά με τις επιπτώσεις των περιβαλλοντικών και βιομηχανικών παραγόντων στην υγεία".

120) Επιπλέον, η κυβέρνηση δηλώνει ότι οι μελέτες νοσηρότητας του πληθυσμού είναι σε εξέλιξη. Από την άποψη αυτή, οι ακόλουθες επιστημονικές πληροφορίες παρέχονται:

"Σήμερα, δόθηκαν 1811 απαντήσεις από τους ενήλικες σε ερωτηματολόγια έχουν συλλεχθεί και έχουν καταχωρηθεί στις ειδικές βάσεις δεδομένων για να αναλυθούν σταδιακά. Επιπλέον, εξετάσεις αναπνευστικής λειτουργίας έχουν ήδη διεξαχθεί σε όλα τα παιδιά της 5ης και 6ης τάξης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα Οινόφυτα, μετά την έγγραφη συγκατάθεση των γονέων τους (62 παιδιά). Τα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης αναπνευστικών παθήσεων δείχνουν υψηλή συχνότητα συμπτωμάτων άσθματος, ακόμη και μετά τη σύγκριση των αποτελεσμάτων με δεδομένα από μια παρόμοιο πληθυσμό μαθητών (42 παιδιών από το δημοτικό σχολείο της Μακροκόμης σε Λαμίας) δεν εκτίθεται σε βιομηχανικούς ρύπους".

121) Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, από την έναρξη της επιδημιολογικής μελέτης:

"11 Ενημερωτικές εκδηλώσεις/παρουσιάσεις έγιναν σε εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης και φορέων του κράτους, των σχολείων, των ενώσεων, των μονάδων φροντίδας ηλικιωμένων καθώς και των ιδρυμάτων

επιστημονικής, υγείας και κοινωνικών θεσμών της ευρύτερης περιοχής των Οινοφύτων».

122) Η κυβέρνηση καταλήγει ότι η καταγραφή της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού αντιπροσωπεύει "μια πολύτιμη επιστημονική γνώση που δείχνει την ανάγκη για μέτρα που θα προστατεύουν τη δημόσια υγεία και θα αναβαθμίσει το περιβάλλον".

Οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο

123) Η κυβέρνηση δηλώνει ότι από την 1.01.2011 ο νεοσυσταθείς Δήμος Τανάγρας έχει λάβει διάφορες πρωτοβουλίες με στόχο την απολύμανση Ποταμού Ασωπού. Ειδικότερα, η κυβέρνηση αναφέρει ότι ο παραπάνω δήμος, μεταξύ άλλων ζήτησε: την έγκριση του γενικού πολεοδομικού σχεδίου για την ευρύτερη περιοχή του Δήμου, την οριοθέτηση των ορίων του ποταμού και τον καθορισμός των ζωνών προστασίας, μέσω των κατάλληλων αντιπλημμυρικών έργων προστασίας, καθώς και των βιομηχανικών ζωνών και άλλων περιοχών κατάλληλων για την παραγωγή δραστηριοτήτων μέσω του πολεοδομικού σχεδιασμού. Παρέχονται λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τις σημαντικούς χρηματοοικονομικούς πόρους που απαιτούνται για την ικανοποίηση των αιτημάτων του δήμου Τανάγρας.

Δραστηριότητες Ευαισθητοποίησης

124) Σε γενικές γραμμές, η κυβέρνηση δηλώνει ότι η ΥΠΕΚΑ τακτικά παρέχει πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τον Ποταμό Ασωπό.

125) Πιο συγκεκριμένα, η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι "η ειδική γραμματεία για το Περιβάλλον και την ενεργειακή Επιθεώρηση διεξάγει μια ανοιχτή διαβούλευση στις 10 Φεβρουαρίου 2012, (δύο χρόνια μετά την πρώτη ανακοίνωση για τα Οινόφυτα) σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε όσον αφορά την υλοποίηση του σχεδίου για την ολοκληρωμένη διαχείριση της περιβαλλοντικής κρίσης του Ασωπού.

126) Η κυβέρνηση αναφέρει επίσης ότι:

-Στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων του σχεδίου για την διαχείριση των υδάτινων πόρων για τη Στερεά Ελλάδα (στο οποίο περιλαμβάνεται επίσης η λεκάνη του Ασωπού), το κοινό καλείται να λάβει μέρος σε ένα διαφανή διάλογο μέσω μιας δια-δραστικής ιστοσελίδας (wfd.ypeka.gr).

-Τον Ιανουάριο 2012, η Ειδική γραμματεία για την Επιθεώρηση Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Επιθεώρησης διοργάνωσε ένα διήμερο σεμινάριο για την εφαρμογή της οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη της περιοχής του Ασωπού, με τη συμμετοχή των εκπροσώπων των υπηρεσιών της αποκεντρωμένης διοίκησης, των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

B – Εκτίμηση της Επιτροπής**Γενικές σκέψεις**

127. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η παρούσα υπόθεση δίνει έναυσμα για σύνθετη κατάσταση. Αυτό οφείλεται σε αρκετούς παράγοντες, όπως τη σοβαρότητα της μόλυνσης και τους σχετιζόμενους κινδύνους και επιπτώσεις για την υγεία, τον αριθμό των ανθρώπων και των συμφερόντων που αναμιγνύονται, τα διάφορα επίπεδα δημόσιας διοίκησης που συμμετέχουν, τους διάφορους πόρους που χρειάζονται για την απομάκρυνση των αιτιών κακής υγείας και την πρόληψη ασθενειών.

128. Όπως ισχυρίζεται ο και αναγνωρίζει η Κυβέρνηση, τα προβλήματα μόλυνσης και οι επιβλαβείς επιπτώσεις τους στην υγεία είναι γνωστά εδώ και πολύ καιρό. Από αυτήν την άποψη, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι Ελληνικές αρχές έχουν παραμείνει αδρανείς για πάνω από 40 χρόνια. Οι δημόσιες αρχές, όπως έχουν οι ίδιες παραδεχτεί, καταπιάστηκαν με τα ως άνω αναφερόμενα προβλήματα και επιπτώσεις με υπερβολική καθυστέρηση.

129. Όσον αφορά τις κρίσεις αυτές, η Επιτροπή μνημονεύει ότι:

- «Ομολογουμένως, η επίλυση του προβλήματος της μόλυνσης είναι ένας σκοπός που είναι δυνατόν να επιτευχθεί μόνο σταδιακά. Εντούτοις, το συμβαλλόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλλει προσπάθειες ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, επιδεικνύοντας μετρήσιμη πρόοδο και εκμεταλλευόμενο όσο το δυνατόν καλύτερα τους πόρους που έχει στη διάθεσή του – βλέπε, *mutatis mutandis*, Autism Europe κατά Γαλλίας, Αριθ. Καταγγελίας 13/2002), απόφαση επί της βάσης της 4^{ης} Νοεμβρίου 2003, § 53» (Μαραγκοπούλειο Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (MFHR) κατά Ελλάδος, Αριθ. Καταγγελίας 30/2005, απόφαση επί της βάσης της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2006, §204).
- «Όταν η επίτευξη ενός εκ των υπό συζήτηση δικαιωμάτων είναι εξαιρετικά σύνθετη και ειδικώς δύσκολη ως προς την επίλυσή της, ένα Κράτος Μέλος πρέπει να λάβει μέτρα που του επιτρέπουν να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του Καταστατικού Χάρτη εντός εύλογου χρόνου, με μετρήσιμη πρόοδο και ως έναν βαθμό ανάλογη μ την μέγιστη χρήση των διαθέσιμων πόρων. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα πρέπει να προσέχουν ιδιαιτέρως τις επιπτώσεις που οι επιλογές τους θα έχουν για τις ευπαθείς ομάδες καθώς και για άλλα πρόσωπα τα οποία επηρεάζονται» (Autism Europe κατά Γαλλίας, Αριθ. Καταγγελίας 13/2002, προαναφερθείσα απόφαση, §53).

- «Απουσία οιασδήποτε δέσμευσης ως προς ή μέσω των μέτρων της πρακτικής επίδρασης των ληφθέντων μέτρων, είναι πιθανό τα καθοριζόμενα στον Καταστατικό Χάρτη δικαιώματα να παραμείνουν μη ισχυρά (...). Σε σχέση με τον καθορισμό χρονοδιαγράμματος (...) είναι ουσιώδους σημασίας ο ορισμός εύλογων χρονικών προθεσμιών οι οποίες να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο τους διοικητικούς περιορισμούς αλλά και τις ανάγκες των ομάδων που εμπίπτουν στην κατηγορία του επείγοντος. Σε κάθε περίπτωση, η επίτευξη των στόχων δεν επιτρέπεται να μετατίθεται επ' αόριστον» (International World ATD Fourth world κατά Γαλλίας, καταγγελία υπ' αριθ. . 33/2006, προαναφερθείσα απόφαση, §65-66).

130. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η καθυστέρηση με την οποία οι Ελληνικές αρχές έχουν αναγνωρίσει τη σοβαρότητα της μόλυνσης του Ασωπού Ποταμού και τις αρνητικές επιδράσεις της στην υγεία του πληθυσμού, και έχουν αρχίσει να λαμβάνουν πρωτοβουλίες για την αποκατάσταση των εν θέματι προβλημάτων έχει επιτείνει τις αιτίες κακής υγείας και έχει παρεμποδίσει την πρόληψη ασθενειών στην περιοχή των Οινόφυτων. Αυτές οι συνθήκες λαμβάνονται υπόψη από την Επιτροπή κατά την εκτίμηση που αφορά στην ισχυριζόμενη παράβαση των παραγράφων 1, 2 και 3 του Καταστατικού Χάρτη.

Ισχυριζόμενη Παραβίαση του Άρθρου 11 και §§ 1 και 3

131. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ένας συγκεκριμένος κανονισμός για τον «Καθορισμό περιβαλλοντικών προτύπων ποιότητας για τον Ασωπό Ποταμό και εναρκτήριων αξιών για την έκχυση υγρών βιομηχανικών αποβλήτων στην Δεκάνη Απορροής του Ασωπού Ποταμού» έχει υιοθετηθεί το 2010 (Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθ. 20488/2010 – βλέπε παράγραφο 42 πιο πάνω).

132. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το παρόν έγγραφο αντιπροσωπεύει μια θετική συνεισφορά στην αποκατάσταση των εν λόγω προβλημάτων. Εντούτοις, σημειώνει ότι η Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθ. 20488/2010 δεν έχει πλήρως εφαρμοστεί. Ειδικότερα, κατά τον χρόνο αυτόν, δεν έχουν ζητήσει όλες η ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις αναθεώρηση των περιβαλλοντικών όρων τους, ενώ, σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση η διαδικασία για τον καθορισμό νέων όρων έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια του έτους 2011. Σημειώνεται επίσης από την Επιτροπή ότι η «Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος των Οινόφυτων» δεν έχει ακόμη συσταθεί.

133. Εν όψει των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή μνημονεύει ότι:

- «Σε σχέση με τα μέσα διασφάλισης σταθερής προόδου προς την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στον Καταστατικό Χάρτη, (...) η εφαρμογή του Καταστατικού Χάρτη απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη όχι απλώς να προβούν σε νομικές διαδικασίες αλλά και να καταστήσουν διαθέσιμους του πόρους και να εισάγουν τις λειτουργικές διαδικασίες που απαιτούνται ώστε να δοθεί πλήρης ισχύς στα δικαιώματα που ορίζονται σ' αυτή» (International World ATD Fourth world κατά Γαλλίας, καταγγελία υπ' αριθ. 33/2006, απόφαση επί της βάσης της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2007, §61).
- «Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους, οι εθνικές αρχές οφείλουν (...) να διασφαλίσουν την ορθή εφαρμογή των περιβαλλοντικών πρότυπων και κανόνων, μέσω κατάλληλων εποπτικών μηχανισμών» (...) (Μαραγκοπούλειο Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (MFHR) κατά Ελλάδος, Αριθ. Καταγγελίας 30/2005, απόφαση επί της βάσης της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2006, §203).

134. Οι πληροφορίες που παρέχονται από το «Έργο για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Περιβαλλοντικής Κρίσης του Ασωπού» απλώς αναφέρονται στους γενικούς σκοπούς του έργου, τη φύση των ληφθέντων μέτρων και το γεγονός ότι το 2012, μια εποπτική επιτροπή είχε συσταθεί και είχε αρχίσει μια συμβουλευτική διαδικασία. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το περιεχόμενο του έργου, τους πάγιους σκοπούς του ανά τον χρόνο, τις λειτουργικές και εποπτικές διαδικασίες, τους οικονομικούς πόρους, την πιθανή επιτευχθείσα πρόοδο κλπ.

135. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η έναρξη ενός έργου ειδικώς αφιερωμένου στην «Κρίση του Ασωπού Ποταμού» υποδεικνύει επίσης τη βούληση των Ελληνικών Αρχών να αποκαταστήσουν τα εν λόγω προβλήματα. Εντούτοις, έχει επίσης την άποψη ότι τα υιοθετηθέντα σε σχέση με τη μόλυνση της περιοχής των Οινοφύτων μέτρα δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν επαρκώς όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα ή τις επιπτώσεις τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα στοιχεία που παρέχονται από τη Κυβέρνηση είναι πολύ γενικής φύσεως και περιγράφουν μόνο τις εν δυνάμει επιπτώσεις στο μέλλον.

136. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αν και καταβάλλονται κάποιες προσπάθειες από τις Ελληνικές αρχές για την βελτίωση του συντονισμού των διοικητικών ευθυνών και σχετιζόμενων δραστηριοτήτων, δεν έχει αποδειχθεί οι προσπάθειες αυτές έχουν βελτιώσει την κατάσταση στις ενδιαφερόμενες περιοχές. Στη πράξη και όπως έχει παραδεχτεί η Ελληνική κυβέρνηση, αυτές οι ελλείψεις στον διοικητικό συντονισμό είναι πιθανό να καθυστερήσουν περαιτέρω την εξάλειψη των αιτιών κακής υγείας και στην πρόληψη ασθενειών στην περιοχή.

137. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η περιοχή των Οινοφύτων δεν έχει χαρακτηριστεί ως «βιομηχανική ζώνη» από τον νόμο και λειτουργεί με αρκετές ελλείψεις στην υποδομή της. Υποστηρίζει ότι η έλλειψη χωρικού σχεδιασμού στις ενδιαφερόμενες περιοχές (αξιοσημείωτα εντός του Δήμου της Τανάγρας) παρεμποδίζουν την υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων για την εξάλειψη ή τη μείωση της μόλυνσης καθώς και των αρνητικών επιπτώσεων της στην υγεία. Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή παραθέτει ότι (... οι εθνικές αρχές πρέπει (...) να αναπτύξουν και να ενημερώνουν τακτικά επαρκώς σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία και κανονισμούς (...)
(Μαραγκοπούλειο Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (MFHR) κατά Ελλάδα, Αριθ. Καταγγελίας 30/2005, απόφαση επί της βάσης της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2006, §203).

138. Η Επιτροπή παραθέτει μνημονεύει επίσης ότι «αξιολογεί τις προσπάθειες που καταβάλλονται από τα κράτη όσον αφορά στις εθνικές νομοθεσίες και κανονισμούς τους καθώς και με τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Ηνωμένα Έθνη (Συμπεράσματα XV-2, Ιταλία, Άρθρο 11§3), όπως και σε σχέση με το πώς εφαρμόζεται στην πράξη ο σχετικός νόμος.» (Μαραγκοπούλειο Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (MFHR) κατά Ελλάδα, Αριθ. Καταγγελίας 30/2005, απόφαση επί της βάσης της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2006, §204).

139. Έχοντας τα ανωτέρω κατά νου, όσον αφορά στην διαχείριση ύδατος, η Επιτροπή σημειώνει ότι, το 2012, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δήλωσε ότι η Ελλάδα έχει αποτύχει στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων της σύμφωνα με αρκετές διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τον καθορισμό πλαισίου για Κοινοτική δράση στον τομέα της πολιτικής ύδατος (βλέπε παράγραφο 25 πιο πάνω).

140. Όσον αφορά στην διαχείριση ύδατος, η Επιτροπή σημειώνει ότι, το έτος 2009, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δήλωσε ότι η Ελλάδα έχει αποτύχει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της σύμφωνα με διάφορες διατάξεις της Οδηγίας 91/689/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τα επικίνδυνα απόβλητα (διαβάστηκε σε συνδυασμό με τις διατάξεις άλλων Οδηγιών της ΕΕ) και την Οδηγία 1999/31/ΕΚ για την υγειονομική ταφή απορριμμάτων/λημμάτων \ (βλέπε παράγραφο 28 πιο πάνω).

141. Όσον αφορά στις βιομηχανικές εκπομπές ρύπων και τον έλεγχο μόλυνσης, η Επιτροπή επισημαίνει τους επιθεωρησιακούς ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν από το 2004 έως το 2012 από τις αρμόδιες αρχές στην ευρύτερη περιοχή του Ασωπού Ποταμού. Εντούτοις, επισημαίνει επίσης ότι το 2010 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δήλωσε ότι η Ελλάδα έχει αποτύχει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της σύμφωνα με την Οδηγία 2008/1/ΕΚ σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της μόλυνσης αναφερόμενη

ειδικώς στις απαιτήσεις για την χορήγηση αδειών ήδη υφιστάμενων εγκαταστάσεων (βλέπε παράγραφο 27 πιο πάνω).

142. Έχοντας υπόψη αυτές τις ελλείψεις και την επιβράδυνση των της διαδικασίες που στοχεύει στην αναθεώρηση των περιβαλλοντικών όρων των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων (βλέπε παράγραφο 100 πιο πάνω), η Επιτροπή θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν έχει επιδείξει ότι οι σχετικοί περιβαλλοντικοί κανόνες έχουν γίνει πλήρως σεβαστοί στους σχετικούς τομείς. Αυτές οι κρίσεις επιβεβαιώνονται από αρκετές δικαστικές αποφάσεις που πάρθηκαν σε εθνικό επίπεδο (βλέπε παράγραφο 86 πιο πάνω).

143. Όσον αφορά το χρώμιο 6 (Cr-6), η Επιτροπή επισημαίνει ότι:

α) Σύμφωνα με σημαντικό αριθμό επιστημονικών μελετών, ο εγκαλόν οργανισμός θεωρεί ότι δεδομένων των κινδύνων για την υγεία που συνδέονται με την κατάποσή του, ένα όριο για το Cr-6 στο πόσιμο νερό θα έπρεπε να τεθεί αμέσως από τις Ελληνικές αρχές. Επιπροσθέτως, το FIDH επιχειρηματολογεί ότι το νόμιμο όριο των 50 µg/l του συνολικού χρωμίου είναι υπερβολικό,

β) η Κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι η μόλυνση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων στην Περιοχή Οινόφυτα προκαλείται, εκτός των άλλων, από το Cr-6 και γνωρίζει τον κίνδυνο που εκπροσωπεί οι υπέρμετρες συγκεντρώσεις Cr-6 στο νερό. Εντούτοις, θεωρεί ότι η ισχύουσα εθνική νομοθεσία για το πόσιμο νερό βρίσκεται σε συμμόρφωση προς την νομοθεσία της ΕΕ και τις κατευθυντήριες γραμμές του WHO (ήτοι, όριο 50 µg/l για το χρώμιο στο σύνολό του). Παρόλα αυτά, η Κυβέρνηση ζήτησε γνωμοδότηση από την ανώτατη Ελληνική υγειονομική αρχή (Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας) για την αναγκαιότητα να τεθεί συγκεκριμένο όριο για το Cr-6 σε νερό προοριζόμενο για ανθρώπινη κατανάλωση, καθώς και για τον ορισμό παραμετρικών αξιών για το Cr-6. Η Κυβέρνηση δεν προτίθεται να προχωρήσει στον καθορισμό νέων ορίων σε εθνικό επίπεδο χωρίς δεδομένα τα οποία να δείχνουν αν υπάρχει ανάγκη να καθιερωθούν νέες παράμετροι και/ή νέες παραμετρικές αξίες.

144. Η Επιτροπή μνημονεύει ότι «κατά το Άρθρο 11§1 του Καταστατικού Χάρτη, τα συστήματα υγείας πρέπει να ανταποκρίνονται καταλλήλως στους αποφευκτούς κινδύνους για την υγεία, ήτοι εκείνους που είναι δυνατόν να ελεγχθούν με την ανθρώπινη δράση, και πρέπει να εγγυάται τα βέλτιστα δυνατά αποτελέσματα σύμφωνα με τις διαθέσιμες γνώσεις.» (Συμπεράσματα XV-2, Δανία).

145. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 11§3 του Καταστατικού Χάρτη, η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προλαμβάνονται κατά το μέτρο του δυνατού οι

δραστηριότητες εκείνες που είναι επιβλαβείς για την ανθρώπινη υγεία (ασθένειες και ατυχήματα). Η Επιτροπή έχει την άποψη ότι όπου υπάρχουν απειλούμενοι κίνδυνοι σοβαρής βλάβης για την ανθρώπινη υγεία, η έλλειψη πλήρους επιστημονικής βεβαιότητας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως λόγος για την αναβολή κατάλληλων μέτρων.

146. Η Επιτροπή παραθέτει επίσης ότι: «Κατά το Άρθρο 11 του Καταστατικού Χάρτη, όλοι έχουν το δικαίωμα να επωφελούνται από οποιαδήποτε μέτρα τα οποία τους επιτρέπουν να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας που είναι δυνατόν να επιτευχθεί» (Μαραγκοπούλειο Ίδρυμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (MFHR) κατά Ελλάδος, Αριθ. Καταγγελίας 30/2005, απόφαση επί της βάσης της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2006, §202) και ότι: για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους, οι εθνικές αρχές οφείλουν να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα, όπως είναι η εισαγωγή οριακών τιμών για τις εκπομπές (βλέπε, *mutatis mutandis*, Συμπεράσματα 2005, Μολδαβία, Άρθρο 11§3).

147. Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, το πρώτο ζήτημα που πρέπει να αξιολογηθεί είναι το αν η ποσότητα του Cr-6 που βρίσκεται στο νερό το οποίο διανέμεται στην Περιοχή των Οινόφυτων για προσωπική κατανάλωση και για αγροτική χρήση είναι πιθανό να είναι επιβλαβής στην ανθρώπινη υγεία και κατά συνέπεια θα απαιτούσε την λήψη προληπτικών μέτρων από την Κυβέρνηση.

148. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι:

α) τα αποτελέσματα αριθμού επιστημονικών μελετών που πραγματοποιήθηκαν από διάφορα δημόσια ιδρύματα σε σχέση με διαφορετικά τμήματα της εν λόγω περιοχής, όπως τεκμηριώνεται από τον εγκαλούμενο οργανισμό (βλέπε παράγραφο 61 πιο πάνω). Οι μελέτες αυτές, στις οποίες η Κυβέρνηση δεν έχει προβάλλει ενστάσεις, υποδεικνύουν ότι, σε κάποιες περιοχές, η ποσότητα του Cr-6 που βρίσκεται στα επιφανειακά/υπόγεια ύδατα και/ή τα αγροτικά προϊόντα είναι ιδιαίτερα υψηλή και η συνολική ποσότητα χρωμίου που ανιχνεύεται στο πόσιμο νερό είναι κάποιες φορές ανώτερη του μέγιστου επιτρεπόμενου από τον νόμο ορίου,

β) τα αποτελέσματα επιδημιολογικών μελετών για την επίδραση του Cr-6 στην υγεία των ανθρώπων που ζουν στην περιοχή των Οινόφυτων, ήτοι:

- Συμπεράσματα της μελέτης θνησιμότητας στα Οινόφυτα που παρέχεται από τον εγκαλούμενο οργανισμό και πραγματοποιήθηκε από τον Μη Κυβερνητικό Οργανισμό «Επόπτης Υγείας Οινόφυτων» με την υποστήριξη του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών, η οποία

κάλυψε έξι χιλιάδες άτομα κατά τη διάρκεια της περιόδου από το 1999 έως το 2009,

- Καταγραφή της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού που ζει στην περιοχή των Οινόφυτων η οποία διενεργήθηκε στο πλαίσιο των επιδημιολογικών μελετών του «Παρατηρητηρίου Υγείας» από το 2009, την οποία η Κυβέρνηση θεωρεί «αξιόλογη επιστημονική γνώση που δείχνει την ανάγκη λήψης μέτρων που θα προστατεύσουν την δημόσια υγεία και θα αναβαθμίσουν το περιβάλλον» (βλέπε παραγράφους 119-120 πιο πάνω),

γ) τις κανονικές τιμές και τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίστηκαν από διάφορους δημόσιους φορείς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο σε σχέση με τον πιθανό κίνδυνο που εκπροσωπεί η παρουσία του Cr-6 στο πόσιμο νερό (βλέπε παραγράφους 42-44 πιο πάνω).

149. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, εν όψει των απειλούμενων κινδύνων βλάβης της υγείας των κατοίκων, σύμφωνα με το Άρθρο 11§§1 και 3, κατάλληλα μέτρα που στοχεύουν στην εξάλειψη και την πρόληψη όλων των αιτιών κακής υγείας και ασθενειών στην περιοχή των Οινόφυτων θα έπρεπε να είχαν υλοποιηθεί από τις Ελληνικές Αρχές κατά τον χρόνο της ανάπτυξης της βιομηχανικής ζώνης ή, το αργότερο, αμέσως αφότου αναγνώρισε ότι:

«το σοβαρό και περίπλοκο πρόβλημα της μόλυνσης στην κοιλάδα του Ασωπού και στα υπόγεια ύδατα της περιοχής αυτής από το εξασθενές χρώμιο (Cr-6) και άλλα ρυπαίνοντα βαρέα μέταλλα και κράματα έχει εξαπλωθεί και αυξηθεί ως αποτέλεσμα της ασυγχώρητης αδιαφορίας του Ελληνικού κράτους τα τελευταία έτη και, ειδικότερα, από το 2007, όταν ανιχνεύθηκε εξασθενές χρώμιο στο πόσιμο νερό και τα υπόγεια ύδατα) (βλέπε δήλωση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής του 2010, παράγραφος 75 πιο πάνω).

150. Όσον αφορά στην εφαρμογή του δικαιώματος της προστασίας της υγείας, η Επιτροπή θεωρεί ότι όταν μια προκαταρκτική επιστημονική εκτίμηση υποδεικνύει ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι ανησυχίας σε σχέση με εν δυνάμει επικίνδυνες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, το Κράτος οφείλει να λαμβάνει προληπτικά μέτρα που συνάδουν με το υψηλό επίπεδο προστασίας που καθορίστηκε με το Άρθρο 11. Όπου απαιτείται τα μέτρα αυτά πρέπει να λαμβάνονται σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις που έχουν υιοθετηθεί από διεθνείς δικαιοδοσίες.

151. Πιο συγκεκριμένα, στα μέτρα αυτά πρέπει να περιλαμβάνονται τακτικές αναλύσεις των επιφανειακών και υπογείων υδάτων της περιοχής των Οινοφύτων, επιστημονική έρευνα για τις πιθανές απειλές για την υγεία του ανθρώπου που συνδέεται με βαριά μέταλλα (συμπεριλαμβανομένων Cr-6) και πλήρεις επιδημιολογικές μελέτες. Σε αυτό το πλαίσιο, δεδομένης της επιστημονικής αβεβαιότητας σχετικά με τα προβλήματα υγείας που προκαλούνται από την κατάποση του Cr-6, οι Ελληνικές αρχές θα πρέπει επίσης να λάβουν επείγοντως μέτρα, συμπεριλαμβανομένων - τουλάχιστον για τις περιοχές που επηρεάζονται άμεσα από τη ρύπανση - ρύθμιση της μέγιστης συγκέντρωσης σχετικά με Cr-6 στο πόσιμο νερό και το νερό για γεωργική χρήση.

152) Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή σημειώνει τις ακόλουθες αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τα προληπτικά μέτρα ενόψει των κινδύνων για την υγεία:

-Στην Υπόθεση C-157/96 της 5ης Μαΐου 1998 - Η Βασίλισσα εναντίον του Υπουργείου Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων, οι Επίτροποι των Τελωνείων και Ειδικών Φόρων Κατανάλωσης, ex parte Εθνική Ένωση Αγροτών, David Burnett και Sons Ltd, R. S. E. Wright Ltd, Anglo Beef Processors Ltd, United Kingdom Genetics, Wyjac Calves Ltd, International Traders Ferry Ltd, MFP International Ltd, Interstate Truck Rental Ltd και Vian Exports Ltd, το Δικαστήριο έκρινε ότι: "όπου υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη ή την έκταση των κινδύνων για την υγεία του ανθρώπου, τα ιδρύματα μπορούν να λαμβάνουν μέτρα προστασίας χωρίς να χρειάζεται να περιμένουν μέχρι η ύπαρξη και η σοβαρότητα των κινδύνων αυτών καταστεί τελείως φανερή." (βλέπε σημείο 63).

-Στην Υπόθεση T-13/99 της 11ης Σεπτεμβρίου 2002 - η Pfizer Animal Health SA κατά του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι: "εκτός εάν η αρχή της προφύλαξης πρέπει να καθίστανται άνευ αντικειμένου, το γεγονός ότι είναι αδύνατο να προβεί σε πλήρη επιστημονική αξιολόγηση του κινδύνου δεν εμποδίζει τις αρμόδιες δημόσιες αρχές να λάβουν προληπτικά μέτρα, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα εάν χρειάζεται, όταν τα εν λόγω μέτρα φαίνονται απαραίτητα, αφού το επίπεδο του κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία έχει κριθεί από την αρχή απαράδεκτο για την κοινωνία." (πρβλ. Περίληψη της απόφασης).

153) Συνοπτικά, η Επιτροπή θεωρεί ότι το Ελληνικό κράτος έχει αποτύχει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να απαλείψει όσο το δυνατόν πιο σύντομα του λόγους κακής υγείας και για να αποφευχθούν, στο μέτρο του δυνατού ασθένειες δεδομένης της καθυστέρησης που αναφέρθηκε στην παράγραφο 130 ανωτέρω, οι ελλείψεις στην εφαρμογή των υφιστάμενων κανονισμών και προγραμμάτων σχετικά με την ρύπανση του ποταμού Ασωπού και τις αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία, τις δυσκολίες που συνάντησαν στο συντονισμό των σχετικών διοικητικών δραστηριοτήτων από αρμόδια όργανα σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι ελλείψεις όσον αφορά τη χωροταξία, την κακή διαχείριση των υδάτινων πόρων και των αποβλήτων, τα προβλήματα όσον αφορά τον έλεγχο των βιομηχανικών εκπομπών και η έλλειψη των κατάλληλων πρωτοβουλιών όσον αφορά την παρουσία του Cr-6 στο νερό.

154) Συνεπώς, η Επιτροπή δέχεται ότι αυτές οι ελλείψεις συνιστούν παραβίαση του άρθρου 11 § 1 και 3 του Χάρτη.

Καταγγελλόμενη παραβίαση του άρθρου 11 §2

155) Η Επιτροπή σημειώνει οι πληροφορίες που παρέχονται από την κυβέρνηση σε σχέση με τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί τα τελευταία χρόνια από την κεντρική διοίκηση για την ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής των Οινόφυτων και, πιο συγκεκριμένα, τη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης ξεκίνησε το 2012 στο πλαίσιο του "Σχεδίου για την ολοκληρωμένη διαχείριση της περιβαλλοντικής κρίσης του Ασωπού. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι εν λόγω πρωτοβουλίες αποτελούν ένα βήμα προς την εφαρμογή του άρθρου 11 §2 του Χάρτη.

156) Ωστόσο, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν έχουν δοθεί σχετικές πληροφορίες από την κυβέρνηση σε απάντηση των παρακάτω πραγματικών ισχυρισμών που διατυπώνονται από την καταγγέλουσα οργάνωση: σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τοπικές αρχές μόνο ενημέρωσαν τους κατοίκους περί των προβλημάτων ρύπανσης, καθυστερημένα, αφήνοντάς τους να πίνουν νερό που ήταν ακατάλληλο για κατανάλωση, και σε άλλες περιπτώσεις, οι αρχές αυτές αρνήθηκαν να δώσουν πρόσβαση σε πληροφορίες για το περιβάλλον, στους πολίτες, οι οποίοι είχαν ζητήσει από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Επίσης οι υπεύθυνες νομαρχιακές αρχές δεν έχουν λάβει οποιαδήποτε μέτρα (όπως η διεξαγωγή ενημερωτικών συναντήσεων ή η έκδοση φυλλαδίων) για την ενημέρωση των κατοίκων ή του ευρύτερου κοινού, σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα που έθεσε η κατάσταση του Ασωπού, όπως η ρύπανση του νερού από τα βαρέα μέταλλα ή οι

επιπτώσεις της ρύπανσης αυτής σε όλα τα επίπεδα. Οι καταγγελίες αυτές επιβεβαιώθηκαν από δικαστικές αποφάσεις που ζητούν περισσότερες πληροφορίες να δοθούν σε κατοίκους σχετικά με τους κινδύνους από τη χρήση του δημοτικού δικτύου ύδρευσης, που ήταν κακώς επισκευασμένο και γεμάτο Cr-6 (βλ. παράγραφο 86 ανωτέρω).

157) Με αυτό κατά νου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι πρωτοβουλίες πληροφόρησης του δημοσίου τομέα που περιγράφονται από την κυβέρνηση, στην απάντησή της προς την Επιτροπή όχι μόνο ξεκίνησαν πολύ αργά, αλλά, στις περισσότερες περιπτώσεις, ήταν σποραδικές και ανεπαρκώς συντονισμένες. Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή θεωρεί ότι η έκταση της ρύπανσης της περιοχής των Οινοφύτων και οι επιπτώσεις της στην υγεία των ανθρώπων, καθώς και το γεγονός ότι αυτά τα προβλήματα είναι γνωστά και αναγνωρισμένα από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, απαιτεί το σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας συστηματικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του προγράμματος για τον ενδιαφερόμενο πληθυσμό, με την ενεργή και τακτική συμμετοχή όλων των διοικητικών οργάνων (σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο).

158) Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή υπενθυμίζει τις προηγούμενες αποφάσεις με τις οποίες βεβαιώνεται ότι:

- "Η ενημέρωση του κοινού, ιδιαίτερα μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης, πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα της δημόσιας υγείας. Η ακριβής έκταση αυτών των δραστηριοτήτων μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη φύση των προβλημάτων της δημόσιας υγείας στις ενδιαφερόμενες χώρες" (Συμπεράσματα XV-2, το Βέλγιο, σελ. 99).

- "Τα κράτη πρέπει να καταδείξουν μέσω συγκεκριμένων μέτρων ότι εφαρμόζουν πολιτική δημόσιας υγείας παιδεία υπέρ των (...) ομάδων του πληθυσμού που πλήττονται από τα συγκεκριμένα προβλήματα" (Ίδρυμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Μαραγκόπουλος (MFHR) κατά της Ελλάδας, προσφυγή Αρ. 30/2005, προαναφερθείσα απόφαση, §§ 216, 219).

159) Ως αποτέλεσμα, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ελληνικές αρχές δεν λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να παρέχουν συμβουλευτικές και εκπαιδευτικές ευκολίες και υπηρεσίες για την προώθηση της υγείας στην παρούσα υπόθεση.

160) Η Επιτροπή κρίνει συνεπώς ότι αυτές οι ελλείψεις συνιστούν παραβίαση του άρθρου 11 §2 του Χάρτη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή καταλήγει ομόφωνα:

- Ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 11 § §1 και 3 του Χάρτη 1961
- Ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 11 §2 του Χάρτη 1961

(Υπογραφή)
Karin Lukas
Εισηγήτρια

(Υπογραφή)
Luis JIMENA QUESADA
Πρόεδρος

(Υπογραφή)
Regis BRILLAT
Διευθύνων Σύμβουλος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΗΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟ
7 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2011

Διεθνής Ομοσπονδία Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (FIDH)

κατά Ελλάδα

Προσφυγή αρ. 72/2011

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, επιτροπή ανεξάρτητων ειδικών που έχει ιδρυθεί σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη ("η Επιτροπή"), κατά τη διάρκεια της 254ης διάσκεψής της, στην οποία συμμετείχαν οι:

κ.κ. Luis JIMENA QUESADA, Πρόεδρος
Colm O' CINNEIDE, Αντιπρόεδρος
κα. Monika SCHLACHTER, Αντιπρόεδρος
κ. Jean-Michel BELORGEY, Γενικός Εισηγητής
Κα. Csilla KOLLONAY LEHOCZKY
Κ.κ. Andrej SWIATKOWSKI
Lauri LEPPIK
Rüçhan İŞİK
Πέτρος ΣΤΑΓΚΟΣ
κα. Jarna PETMAN
κ. Giuseppe PALMISANO
κα. Karin LUKAS
Υποβοηθούμενη από τον κ. Régis BRILLAT, Εκτελεστικό Γραμματέα

Έχοντας υπόψη την προσφυγή με ημερομηνία 8η Ιουλίου 2011, η οποία καταχωρήθηκε την ίδια ημέρα με τον αρ. 72/2011, από την Διεθνή Ομοσπονδία Ανθρώπινων Δικαιωμάτων ("η FIDH") και υπογράφηκε από την Πρόεδρό της, κ. Mrs Souhayr Belhassen, με την οποία αιτείται από την Επιτροπή να αποφασίσει ότι η κατάσταση στην Ελλάδα δεν είναι σύμφωνη με το άρθρο 11 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη ("ο Χάρτης του 1961"),

Έχοντας υπόψη τα συνημμένα έγγραφα της προσφυγής.

Έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις της Κυβέρνησης της Ελλάδας ("η Κυβέρνηση") που ελήφθησαν την 31η Οκτωβρίου 2011.

Έχοντας υπόψη τον Χάρτη του 1961 και ιδιαίτερα το Άρθρο 11 το οποίο αναφέρει τα παρακάτω:

Άρθρο 11 - Το δικαίωμα προστασίας της υγείας

Μέρος I: "Καθένας έχει δικαίωμα να επωφελείται από μέτρα που του επιτρέπουν να απολαμβάνει τα υψηλότερα δυνατά πρότυπα υγείας."

Μέρος II: "Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ενάσκηση του δικαιώματος στην προστασία της υγείας, τα Συμβαλλόμενα Μέρη δεσμεύονται να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα που υποδεικνύονται, άμεσα ή σε συνεργασία με δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς, ώστε:

1. να εξαλείψουν στο μέτρο του εφικτού τις αιτίες των κινδύνων για την υγεία
2. να παρέχουν συμβουλευτικές και εκπαιδευτικές υποδομές για την προώθηση της υγείας και την ενθάρρυνση της ατομικής ευθύνης σε θέματα υγείας.
3. να αποτρέπουν στο μέτρο του εφικτού τις επιδημίες, τις ενδημικές και άλλες ασθένειες καθώς και τα ατυχήματα."

Έχοντας υπόψη το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη που προβλέπει ένα σύστημα συλλογικών καταγγελιών ("το Πρωτόκολλο").

Έχοντας υπόψη τον Κανονισμό της Επιτροπής που θεσπίστηκε από την Επιτροπή στις 29 Μαρτίου 2004, στην 207η διάσκεψή της, στις 20 Φεβρουαρίου 2009 στην 234η διάσκεψή της και στις 10 Μάη 2011 ("ο Κανονισμός").

Έχοντας διασκεφθεί στις 7 Δεκεμβρίου 2011

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία θεσπίστηκε κατά την παρακάτω ημερομηνία.

1. Η FIDH ισχυρίζεται ότι η κατάσταση στην Ελλάδα συνιστά παραβίαση του άρθρου 11 του Χάρτη του 1961. Η FIDH ισχυρίζεται ότι το Ελληνικό Κράτος δεν έχει λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να περιορίσει ή ελαττώσει

τις επιβλαβείς συνέπειες από περιβαλλοντική ρύπανση ευρείας κλίμακας στην υγεία των προσώπων που ζουν στην επίμαχη περιοχή του ποταμού Ασωπού και πλησίον της βιομηχανικής περιοχής των Οινοφύτων, 50 χλμ βόρεια της Αθήνας και να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω άτομα μπορούν να απολαύσουν πλήρως το δικαίωμά τους για προστασίας της υγείας.

2. Η Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι η προσφυγή τηρεί τους όρους του παραδεκτού που τίθενται με το Άρθρο 1 β) και το Άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου, με την επιφύλαξη των επιχειρημάτων επί του ζητήματος της ουσίας.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

3. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου, το οποίο κυρώθηκε από την Ελλάδα στις 18 Ιουνίου 1998 και τέθηκε σε ισχύ σε αυτό το κράτος στις 18 Αυγούστου 1998, η προσφυγή υποβλήθηκε γραπτώς και αφορά το άρθρο 11 του Χάρτη του 1961, διατάξεις που έγιναν αποδεκτές από την Ελλάδα όταν κύρωσε την συνθήκη στις 6 Ιουνίου 1984 και με τις οποίες δεσμεύεται από την έναρξη της ισχύος της συνθήκης σε αυτήν στις 8 Ιουλίου 1984.

4. Επιπλέον, παρατίθενται οι λόγοι της προσφυγής.

5. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σύμφωνα με τα Άρθρα 1 β) και 3 του Πρωτοκόλλου, η FIDH είναι μια διεθνής μη κυβερνητική οργάνωση με συμμετοχική θέση στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Περιλαμβάνεται στον κατάλογο, ο οποίος θεσπίστηκε από την Κυβερνητική Επιτροπή των διεθνών μη κυβερνητικών οργανώσεων και έχει δικαίωμα να υποβάλλει προσφυγές ενώπιον της Επιτροπής.

6. Η Επιτροπή έχει ήδη κρίνει ότι η FIDH έχει αρμοδιότητα για τους σκοπούς της διαδικασίας της υποβολής συλλογικών προσφυγών, κατά την έννοια του Άρθρου 3 του Πρωτοκόλλου, όσον αφορά διάφορα θέματα που

καλύπτονται από τις υποβληθείσες προσφυγές (FIDH κατά Ελλάδα, Αρ. 7/2000, απόφαση επί του παραδεκτού της 28ης Ιουνίου 2000, §8. FIDH κατά Γαλλίας, καταγγελία Αρ. 14/2003, απόφαση επί του παραδεκτού της 16ης Μάη 2003, §5. FIDH κατά Βελγίου, προσφυγή Αρ. 62/2010, απόφαση επί του παραδεκτού της 1ης Δεκέμβρη 2010,, §6). Ενόψει του ευρέως πεδίου δράσεων της FIDH, κρίνεται ότι ο όρος συντρέχει και για τους σκοπούς της παρούσας προσφυγής.

7. Η προσφυγή έχει υπογραφεί από την κ. Souhair Belhassen Πρόεδρο της οργάνωσης. Η Επιτροπή έχει ήδη κρίνει ότι η κ. Souhair Belhassen έχει δικαίωμα εκπροσώπησης της FIDH για τους σκοπούς των συλλογικών καταγγελιών (FIDH κατά Βελγίου, καταγγελία Αρ. 62/2010, απόφαση επί του παραδεκτού της 1ης Δεκέμβρη 2010, §7). Γι' αυτό η Επιτροπή θεωρεί ότι συντρέχει ο όρος που προβλέπεται από τον Κανόνα 23 του Κανονισμού.

8. Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή, βασιζόμενη στην έκθεση που παρουσιάστηκε από την κ. Karin LUKAS και με την επιφύλαξη να αποφασίσει για την ουσία της προσφυγής,

ΚΗΡΥΣΣΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΗ

Εφαρμόζοντας το άρθρο 7§1 του πρωτοκόλλου, ζητά από την Εκτελεστική Γραμματεία να κοινοποιήσει στην προσφεύγουσα οργάνωση και στο Καταγγελλόμενο Κράτος την παρούσα απόφαση, να την αποστείλει στα κράτη μέλη του Πρωτοκόλλου και στα μέλη που έχουν υποβάλει δήλωση σύμφωνα με το Άρθρο Δ παρ. 2 του Αναθεωρημένου Χάρτη και να την δώσει στη δημοσιότητα.

Ζητά από την Εκτελεστική Γραμματεία να δημοσιεύσει την απόφαση στο Διαδικτυακό τόπο του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Καλεί την Κυβέρνηση να υποβάλλει γραπτές προτάσεις επί της ουσίας της προσφυγής μέχρι τις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Καλεί την FIDH να υποβάλει απάντηση στις προτάσεις της Κυβέρνησης εντός της προθεσμίας που θα καθοριστεί.

Καλεί τα κράτη μέλη του Πρωτοκόλλου και τα κράτη που έχουν υποβάλει δήλωση κατά το Άρθρο Δ παρ. 2 του Αναθεωρημένου Χάρτη να υποβάλλουν σχόλια έως τις 3 Φεβρουαρίου 2012, εάν το επιθυμούν.

Κατ' εφαρμογή του Άρθρου 7§2 του Πρωτοκόλλου, καλεί τους διεθνείς οργανισμούς εργαζομένων ή εργοδοτών που μνημονεύονται στο άρθρο 27§2 του Χάρτη να υποβάλλουν παρατηρήσεις μέχρι τις 3 Φεβρουαρίου 2012.

(Υπογραφή)
Karin Lukas
Εισηγήτρια

(Υπογραφή)
Luis JIMENA QUESADA
Πρόεδρος

(Υπογραφή)
Regis BRILLAT
Διευθύνων Σύμβουλος

Αθήνα 17 Οκτωβρίου 2013

Ακριβής μετάφραση από τα Αγγλικά του συνημμένου πρωτοτύπου.

Η Μεταφράστρια: Μ. Α. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ**

Επικυρώνεται το γνήσιο της
παραπάνω υπογραφής του μεταφραστού
του Υπουργείου Εξωτερικών ο οποίος
μετάφρασε το συνημμένο κείμενο.

Αθήνα, **22 ΟΚΤ. 2013**

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο Διευθυντής κ.α.α.

Κυριακή Τσατσαρώνη
ΠΕ Πτυχ. Διοικ. Γ'